

323	ZEKA-COMERC Gračanica	0	1	2	0		
324	ZEKO PROMET Odžak	0	1	1	0		
325	ZIBLIN Ljubuški	0	0	0	0		
326	ZIJO AB MERC Cazin	0	1	1	0		
327	ZOIMPEX Široki Brijeg	0	0	1	1		
328	ZOVKO AUTO Žepče	0	3	16	1		0
329	ZZ TRGOZAD Bužim	0	0	2	0		

LEGENDA za oznake u Monitoringu:

1.
a. / - nema podataka o količinama/utvrditi na licu mjesta i uzeti uzorak
  - b. 0 - ne uzimati uzorak
c. 1 ili više - raspored broja uzoraka, zavisno od utrošenih količina tečnih goriva
  - d. - ne postoje podaci o funkcionisanju firme, provjeriti na terenu i postupiti po članu 6. Pravilnika.
2.
1.d. se ne odnosi na uzorke mazuta i terminale

Ministar
Nermin Džindić, s. r.

FEDERALNO MINISTARSTVO ZDRAVSTVA

137

Na temelju članka 141. stavak (4) Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", br. 46/10 i 75/13), federalni ministar zdravstva donosi

PRAVILNIK

O STRUČNOM USAVRŠAVANJU ZDRAVSTVENIH SURADNIKA U OBLASTI PSIHOTERAPIJSKOG SAVJETOVANJA ZA DJECU I ADOLESCENTE

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet)

Ovim pravilnikom se uređuje stručno usavršavanje zdravstvenih suradnika - psihologa uposlenih u centrima za mentalno zdravlje u zajednici u Federaciji Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Federacija) u oblasti psihoterapijskog savjetovanja za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici (u dalnjem tekstu: edukacija), sadržaj i način edukacije, uvjeti za pristupanje edukaciji, plan i program edukacije, uvjeti za obavljanje edukacije i verifikacija nositelja edukacije, način obavljanja edukacije, provjera znanja, sastav i rad ispitnog povjerenstva, kao i izdavanje uvjerenja o uspješno završenoj provjeri znanja i sticanju zvanja psihoterapijski savjetnik za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici.

Članak 2.

(Opći cilj edukacije)

- (1) Edukacija iz članka 1. ovog pravilnika predstavlja organizirani oblik stručnog usavršavanja, odnosno teorijskog i stručno-praktičnog osposobljavanja psihologa, kao zdravstvenih suradnika, članova tima uposlenih u centrima za mentalno zdravlje u zajednici, za pružanje usluga psihoterapijskog savjetovanja za djecu i adolescente na primarnoj razini zdravstvene zaštite, kao dijela zaštite mentalnog zdravlja u Federaciji.
- (2) Edukacija se provodi kao stručno usavršavanje, a u svrhu održavanja i unapređenja kvalitete zdravstvene zaštite, poboljšanja sigurnosti i učinkovitosti u radu sa djecom i adolescentima, odnosno u zaštiti mentalnog zdravlja pučanstva u Federaciji.
- (3) Opći cilj edukacije je osiguranje efektivnije i efikasnije zdravstvene zaštite; dostupnosti specifičnih usluga psihoterapijskog savjetovanja za djecu i adolescente; kontinuiteta zdravstvene zaštite mentalnog zdravlja, bez diskriminacije glede rase, boje kože, spola i spolne

orientacije, roda, jezika, vjeroispovijesti, invaliditeta, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili socijalnog porijekla, imovine, rođenja, bolesti ili drugog statusa.

- (4) Edukaciju obavlja fakultet zdravstvenog usmjerjenja koji ima odobrenje Federalnog ministarstva zdravstva (u dalnjem tekstu: Ministarstvo) sukladno ovom pravilniku.

Članak 3.

(Specifični cilj edukacije)

- (1) Specifični cilj edukacije je osiguranje dodatnih znanja i vještina za zdravstvene suradnike - psihologe glede međunarodno priznatih standarda u razvojnom pristupu djeci i adolescentima inkorporirajući humanistički i integrativni pristup (Geštalt, transakcionu analizu, integrativnu analizu, self psihologiju, istrasubjektivne teorije i teorije odnosa).
- (2) Razvojni pristup djeci i adolescentima iz stavka (1) ovog članka podrazumijeva potpuno razumijevanje potreba i razvojnih faza djece i adolescenta, odgovarajući odabir savjetodavnih metoda i tehniku za rad, i to adaptiranih u ovisnosti od faze razvoja i njihovih problema, odnosa sa obitelji, sa okolinom i dr., a sve u svrhu što uspješnije provedbe psihoterapijskog savjetodavnog rada sa djecom i adolescentima.

II. UVJETI ZA PRISTUPANJE EDUKACIJI

Članak 4.

(Uvjeti za pristup edukaciji)

- (1) Zahtjev za edukaciju podnosi zdravstvena ustanova za uposlenika zdravstvenog suradnika - psihologa.
- (2) Uz zahtjev iz stavka (1) ovog članka za zdravstvenog suradnika - psihologa se dostavljaju dokazi o ispunjavanju sljedećih uvjeta:
  - a) dokaz o završenoj VSS - smjer psihologija (VII stupanj) ili dokaz o završenom drugom ciklusu bolonjskog sustava obrazovanja - smjer psihologija (u dalnjem tekstu: psiholog);
  - b) potvrdu da je psiholog iz točke a) ovog stavka uposlenik centra za mentalno zdravlje u zajednici;
  - c) potvrdu o posjedovanju najmanje jedne godine radnog iskustva u struci, u oblasti zaštite mentalnog zdravlja, i
  - d) preporuku o afinitetu za rad sa djecom i adolescentima, te vještinama i iskustvu u radu sa djecom i adolescentima (ukoliko psiholog ima to iskustvo).
- (3) Uz zahtjev iz stavka (1) ovog članka obvezno se dostavlja biografija psihologa, te njegovo motivacijsko pismo za sudjelovanje u edukaciji.

Članak 5.

(Odlučivanje o pristupu edukaciji)

- (1) Zahtjev za edukaciju iz članka 4. ovog pravilnika podnosi se Ministarstvu.
- (2) Na temelju podnesenog zahtjeva, a po provedenom postupku, federalni ministar zdravstva (u daljem tekstu: federalni ministar) donosi rješenje kojim se odobrava psihologu pohadjanje edukacije ili rješenje kojim se zahtjev odbija kao neutemeljen.
- (3) Rješenje doneseno u smislu stavka (2) ovog članka je konačno u upravnom postupku i protiv istog se može pokrenuti upravni spor suglasno propisima o upravnim sporovima.
- (4) Rješenje iz stavka (2) ovog članka federalni ministar može staviti van snage po saznanju da su nastupile okolnosti iz stavka (4) članka 14. ovog pravilnika.

III. PLAN I PROGRAM EDUKACIJE

Članak 6.

(Plan i program edukacije)

- (1) Edukacija se obavlja po Planu i programu koji je propisan ovim pravilnikom.
- (2) Planom i programom edukacije utvrđuju se:
  - a) naziv i trajanje svakog modula,
  - b) šifra modula,
  - c) status,
  - d) naznaka stručnog profila za nositelja modula i stručnog suradnika,
  - e) cilj modula,
  - f) sadržaj,
  - g) ishod učenja,
  - h) način izvođenja nastave,
  - i) način praćenja i provjere znanja,
  - j) obveze polaznika i
  - k) literatura.
- (3) Plan i program edukacije za psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente nalazi se u privitku ovog pravilnika i čini njegov sastavni dio (**Privitak 1.**).

IV. UVJETI ZA OBAVLJANJE EDUKACIJE I VERIFIKACIJA NOSITELJA EDUKACIJE

Članak 7.

(Uvjeti prostora, opreme i kadra)

- (1) Edukacija se obavlja na fakultetu zdravstvenog usmjerjenja, koji glede prostora, opreme i kadra ispunjava uvjete propisane ovim pravilnikom.
- (2) Fakultet zdravstvenih studija mora ispuniti sljedeće opće uvjete, te uvjete prostora, opreme i kadra, i to kako slijedi:

a) Opći uvjeti:

- da je registriran za planiranje, organiziranje i provođenje djelatnosti visokog obrazovanja na sva tri ciklusa akademskog studija na teritoriji Bosne i Hercegovine;
- da je visokoškolska ustanova, u okviru koje fakultet djeluje, registrirana za djelatnost visokog obrazovanja sa višegodišnjim iskustvom na području Bosne i Hercegovine (najmanje 10 godina);
- da ima iskustvo u provođenju nastave iz oblasti zaštite mentalnog zdravlja;
- da ima dokaze o evidenciji i mjerenu kvalitetu izvedenih programa;
- da ima dokaze o suradnji sa međunarodnim partnerskim fakultetima i sveučilištima;
- da ima dokaze o suradnji sa uglednim ustanovama iste stručne oblasti u inozemstvu ili međunarodnim ustanovama kroz razmjenu stručnjaka, zajedničke stručne projekte ili druge vidove suradnje;

- da posjeduje akreditaciju na razini sveučilišta kojem fakultet pripada;
- da ima dokaze o suradnji sa zdravstvenim ustanovama sa područja Federacije, koje u okviru svoje djelatnosti pružaju usluge iz oblasti mentalnog zdravlja, i to najmanje po jedan ugovor o suradnji u provođenju praktične nastave sa: domom zdravlja i sveučilišno kliničkom bolnicom;
- potpisano i ovjerenu izjavu ovlaštene osobe koja zastupa fakultet zdravstvenog usmjerjenja kojom potvrđuje da će se praktični dio nastave predviđene edukacijom organizirati temeljem ugovora o suradnji sa zdravstvenim ustanovama iz alineje 8. ove točke, a prema modulima i nastavnim jedinicama utvrđenim u Privitku 1. ovog pravilnika.

b) Uvjeti prostora i opreme:

- prostor za edukaciju koji može omogućiti nesmetan rad 30 sudionica;
- tri manje prostorije za rad u skupinama;
- prikladan nameštaj u učionici;
- potrebitu opremu i nastavna pomagala neophodna za održavanje teorijske nastave;
- bibliotečko-informacijski centar i IT oprema kojom se omogućava pristup odgovarajućoj domaćoj i inozemnoj stručnoj literaturi, te prostor i opremu za praktično učenje;
- osigurano čuvanje i pohranjivanje dokumentacije;
- sanitarni čvor u blizini prostorija za nastavu.

c) Uvjeti kadra:

- da u smislu angažiranog akademskog osoblja ima minimalno 12 angažiranih osoba, u svim znanstvenim zvanjima, i to najmanje:
  - u zvanju redovitog profesora - 3,
  - u zvanju izvanrednog profesora - 3,
  - u zvanju docenta - 2;
- da ima minimalno dvije angažirane osobe u nastavnom procesu iz područja znanosti koja se odnosi na mentalno zdravlje.

Članak 8.

(Organiziranje edukacije)

- (1) Fakultet zdravstvenog usmjerjenja teorijski i praktični dio edukacije organizira sukladno definiranim nastavnim jedinicama Plana i programa edukacije, uz angažman stalnih uposlenika fakulteta, kao i vanjskih suradnika ili vanjskih organizacija.
- (2) U slučaju angažiranja vanjskih suradnika, fakultet zdravstvenog usmjerjenja prilikom podnošenja zahtjeva za odobravanje obavljanja edukacije sukladno članku 9. ovog pravilnika podnosi o tome informaciju Ministarstvu.
- (3) U slučaju angažiranja vanjskih organizacija (domaćih ili inozemnih), fakultet zdravstvenog usmjerjenja dužan je zaključiti poseban ugovor o suradnji sa tim organizacijama.
- (4) Organizacije iz stavka (3) ovog članka treba da imaju iskustva u educiranju psihoterapijskih savjetnika i psihoterapeuta za djecu i adolescente, po programima koji ispunjavaju standarde EIATSCYP (European Association for Interdisciplinary Services for Children and Young People), EUROCPSP (European Centre for Psychotherapeutic Studies) i EAP (European Association for Psychotherapy).

Članak 9.

(Zahtjev za obavljanje edukacije)

- (1) Ispunjeno je uvjeta fakulteta zdravstvenog usmjerjenja za obavljanje teorijskog i praktičnog dijela edukacije iz čl. 7. i 8. ovog pravilnika cijeni i utvrđuje Ministarstvo.
- (2) Zahtjev za ocjenu ispunjenosti uvjeta za obavljanje edukacije podnosi se Ministarstvu.

- (3) Uz zahtjev iz stavka (2) ovog članka podnosi se sljedeća dokumentacija:
- rješenje o registraciji izdano od mjerodavnog općinskog suda,
  - dokaz o posjedovanju prostora za izvođenje edukacije,
  - dokaze o ispunjavanju uvjeta utvrđenih u čl. 7. i 8. ovog pravilnika,
  - spisak stručnog kadra sa urednom osobnom dokumentacijom uposlenika koji su u stalnom radnom odnosu ili koji su angažirani na temelju ugovora, a bit će uključeni u organiziranje i provođenje edukacije,
  - spisak opreme za provođenje edukacije,
  - dokaz o uplati federalne takse,
  - dokaz o uplati naknade za rad stručnog povjerenstva.

Članak 10.

(Ocjena ispunjenosti uvjeta)

- Po priјemu uredno dokumentiranog zahtjeva iz članka 9. ovog pravilnika, federalni ministar imenuje stručno povjerenstvo od najmanje tri člana, sa zadatkom da kod podnositelja zahtjeva izvrši neposredan uvid, te utvrdi ispunjenost uvjeta prostora, opreme i kadra za obavljanje edukacije.
- Stručno povjerenstvo iz stavka (1) ovog članka sačinjava zapisnik, koji je sastavni dio dokumentacije, sa prijedlogom ministru o izdavanju odobrenja za obavljanje edukacije, odnosno sa prijedlogom o odbijanju podnesenog zahtjeva kao neutemeljenog.
- Stručno povjerenstvo odgovara za istinitost podataka navedenih u zapisniku iz stavka (2) ovog članka.
- Članovima stručnog povjerenstva pripada naknada čiju visinu rješenjem utvrđuje federalni ministar.

Članak 11.

(Rješenje federalnog ministra)

- Na temelju podnesenog dokumentiranog zahtjeva, a po provedenom postupku propisanom člankom 10. ovog pravilnika, federalni ministar donosi rješenje kojim fakultetu zdravstvenog usmјerenja iz članka 9. ovog pravilnika odobrava obavljanje edukacije sukladno ovom pravilniku ili rješenje kojim se zahtjev odbija kao neutemeljen.
- Rješenje doneseno u smislu stavka (1) ovog članka je konačno u upravnom postupku i protiv istog se može pokrenuti upravni spor suglasno propisima o upravnim sporovima.

Članak 12.

(Poslovi i zadaci nositelja odobrenja)

Fakultet zdravstvenog usmјerenja iz članka 11. ovog pravilnika (u dalnjem tekstu: nositelj edukacije) obvezan je obavljati sljedeće poslove i zadatke:

- organizirati i provoditi edukaciju po Planu i programu, teorijski i praktični dio, na način i pod uvjetima predviđenim ovim pravilnikom;
- pravovremeno dostavljati edukacijske materijale polaznicima edukacije;
- u cilju kontinuiranog poboljšanja procesa edukacije sugerirati Ministarstvu odredene izmjene, dopune i poboljšanja u sadržaju modula, ukoliko je potrebno ili nakon sugestija polaznika edukacije;
- vršiti mjerena i analize neophodne za unaprjeđenje kvaliteta nastavnog procesa;
- voditi evidenciju o završenim modulima i rezultatima testiranja polaznika edukacije nakon svakog modula, kao i rezultatima završnog testiranja;
- supotpisivati uvjerenja o uspješno obavljenoj edukaciji polaznicima edukacije;

- podnosići redovita izvješća Ministarstvu nakon obavljene edukacije i obavljene završne provjere znanja;
- sudjelovati u evaluaciji kvalitete edukacije;
- obavljati i druge poslove i zadatke povezane sa provedbom edukacije.

Članak 13.

(Promjene u svezi ispunjavanja uvjeta)

- Ako tokom obavljanja edukacije nastanu promjene u svezi ispunjavanja uvjeta na temelju kojih je izdano rješenje iz članka 11. ovog pravilnika, nositelj edukacije obvezan je o navedenim promjenama obavijestiti Ministarstvo, i to u roku od 90 dana od dana nastupanja promjene.
- U slučaju iz stavka (1) ovog članka, nositelju edukacije koji više ne ispunjava uvjete iz čl. 7. i 8. ovog pravilnika, federalni ministar rješenjem ukida odobrenje za obavljanje edukacije izdano u smislu članka 11. ovog pravilnika.
- Rješenje doneseno u smislu stavka (2) ovog članka je konačno u upravnom postupku i protiv istog se može pokrenuti upravni spor suglasno propisima o upravnim sporovima.

V. NAČIN OBAVLJANJA EDUKACIJE, PROVJERE ZNANJA, SASTAV I RAD ISPITNOG POVJERENSTVA, KAO I IZDAVANJE UVJERENJA O USPJEŠNO ZAVRŠENOJ PROVJERI ZNANJA ZA PSIHOLOGE

Članak 14.

(Način obavljanja edukacije)

- Edukacija se provodi suglasno Planu i programu edukacije koji je utvrđen ovim pravilnikom, a u smislu članka 6. ovog pravilnika.
- Edukacija traje dvije školske godine, i to ukupno 1800 sati u rasporedu kako slijedi:
  - Prisustvovanje svim modulima - teorijski i istraživački rad, uz istraživanje i iščitavanje literature kroz samostalan rad uz konzultaciju predavača - 450 sati;
  - Minimalno 210 sati kliničke prakse;
  - Minimalno 120 sati supervizije sa supervizorom kojeg je odobrio nositelj edukacije;
  - Minimalno 90 sati osobne terapije sa terapeutom kojeg je odobrio nositelj edukacije;
  - Predani svi eseji tijekom edukacije (4 eseja, 2 osobna razvojna profila) - ukupno 300 sati;
  - Predano pet završenih instrumenata za praćenje oporavka djece ili adolescenata - 180 sati;
  - Predan završni rad;
  - Prijava za završni ispit;
  - Pridržavanje etičkog kodeksa;
  - Položen usmeni ispit pred povjerenstvom - 450 sati.
- Edukacija se, u pravilu, obavlja u redovitim radnim vremenom.
- Polaznik edukacije obvezan je prisustvovati na 100% nastave svakog dijela svih utvrđenih modula Plana i programa edukacije. Ukoliko polaznik edukacije nije prisustvovao nastavi u predviđenom minimumu, nositelj edukacije dužan je o tome izvijestiti zdravstvenu ustanovu u kojoj je polaznik edukacije uposlen, kao i Ministarstvo.
- Predavači angažirani u procesu edukacije dužni su da potpišu izjave kojima se obavezuju da će pripremiti pisane materijale za polaznike edukacije, u dijelu nastavnih cjelina za čije su provođenje zaduženi.

Članak 15.

(Provjera znanja polaznika i sastav i rad povjerenstva)

- Provjera znanja polaznika edukacije obavlja se poslije završenog svakog modula, i to od strane nositelja modula (u

- dalnjem tekstu: modularna provjera znanja), na način utvrđen Planom i programom edukacije.
- (2) Završnu provjeru znanja polaznika edukacije obavlja ispitno povjerenstvo koje se sastoji od tri člana, a organizira se nakon okončanja nastave po svim modulima.
  - (3) Članove ispitnog povjerenstva iz stavka (2) ovog članka imenuje federalni ministar posebnim rješenjem iz reda stručjaka u oblasti dječje i adolescentne psihoterapije i savjetovanja, kao i stručjaka u oblasti zaštite mentalnog zdravlja, odnosno stručnjaka koji su provodili edukaciju, a na prijedlog nositelja edukacije.

Članak 16.

(Završna provjera znanja)

- (1) Završnoj provjeri znanja može pristupiti samo onaj polaznik edukacije koji je redovito pohađao nastavu iz teorijskog i praktičnog dijela svih utvrđenih modula Plana i programa edukacije i koji je uspješno prošao sve modularne provjere znanja.
- (2) Završna provjera znanja polaznika edukacije sastoji se iz teorijskog i praktičnog dijela, a definira se sukladno tematskom sadržaju nastavnih cjelina, odnosno modula od kojih se sastoji edukacija.
- (3) Završna provjera znanja za polaznike edukacije organizira se u četiri dijela, i to kako slijedi:
  - a) prvi dio ispita je studija slučaja (10.000 - 13.000 riječi). Polaznik mora prikazati klijenta koji dolazi iz njegovog glavnog područja prakse. Svaki polaznik dobija na uvid smjernice; studija slučaja mora biti napravljena prema njima. Ovaj dio ispita se procjenjuje ocjenom: "zadovoljio" ili "nije zadovoljio".
  - b) drugi dio ispita je praktični i usmeni ispit. Primjer ovog dijela ispita se radi u radionicama. Cilj ovog dijela ispita je omogućavanje polazniku da demonstrira svoje savjetodavne vještine u manjoj skupini i pokaže jasnu razliku između savjetodavnog i psihoterapijskog rada, u vremenskom okviru od 30 minuta (seansa). Nakon seanse polaznik mora odgovoriti na teorijska i metodološka pitanja koja su vezana za posao koji je upravo obavio. Obje cjeline drugog dijela ispita se procjenjuju ocjenom: "zadovoljio" ili "nije zadovoljio".
  - c) treći dio ispita sastoji se od javne prezentacije jedne od glavnih tema iz područja dječjeg i adolescentnog psihoterapijskog savjetovanja gdje se od polaznika očekuje da demonstrira akademске sposobnosti na izabrane teme. Nakon prezentacije publika i ispitivači polazniku postavljaju pitanja. Ovaj dio ispita se procjenjuje ocjenom: "zadovoljio" ili "nije zadovoljio".
  - d) četvrti dio ispita sastoji se od završne riječi predsjedavajućeg ispitnog povjerenstva o polazniku edukacije, odnosno kandidatu za sticanje zvanja "Psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici" koji slijedi nakon kratkog vijećanja članova povjerenstva.
- (4) O tijeku provjere znanja vodi se zapisnik u koji se unose osobni podaci polaznika edukacije čije se znanje provjerava i podatci o sadržaju provjere.

Članak 17.

(Ponovna provjera znanja)

- (1) Provjeri znanja može se pristupiti najviše dva puta, s tim da između provjera znanja mora proći najmanje 30 dana.
- (2) U slučaju da polaznik edukacije u razdoblju od najviše dvije godine od završetka edukacije, i nakon druge provjere znanja ne zadovolji, upućuje se na ponovno obavljanje edukacije.

- (3) Ukoliko polaznik edukacije ne postigne uspjeh ni nakon druge provjere znanja, nositelj edukacije koji je organizirao provjeru znanja dužan je izvijestiti o tome zdravstvenu ustanovu u kojoj je polaznik edukacije uposlen, kao i Ministarstvo.

Članak 18.

(Uvjerenje o uspješnoj provjeri znanja)

- (1) Nositelj edukacije, koji je organizirao provjeru znanja dužan je najkasnije u roku od 15 dana od dana provjere znanja dostaviti zapisnike i drugu dokumentaciju Ministarstvu, a radi izdavanja uvjerenja o uspješnoj provjeri znanja za psihologe i sticanju stručnog naziva "psihoterapijski savjetnik za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici" (u dalnjem tekstu: uvjerenje).
- (2) Polazniku edukacije koji je uspješno završio provjeru znanja federalni ministar izdaje uvjerenje iz stavka (1) ovog članka, čiji je sastavni dio popis modula Plana i programa edukacije sa pregledom kompetencija stečenih tokom edukacije.
- (3) Uvjerenje potpisuje federalni ministar, dekan fakulteta zdravstvenog usmjerjenja, tj. nositelj edukacije, kao i predsjedavajući ispitnog povjerenstva.
- (4) Sadržaj i izgled uvjerenja sastavni je dio ovog pravilnika (**Privitak 2.**)

Članak 19.

(Troškovi edukacije i završne provjere znanja)

- (1) Troškove edukacije, kao i završne provjere znanja utvrđuje federalni ministar posebnim rješenjem, na prijedlog nositelja edukacije.
- (2) Troškove edukacije, kao i završne provjere znanja snosi dijelom zdravstvena ustanova koja je uputila polaznika edukacije na edukaciju suglasno odredbama ovog pravilnika, u iznosu od 70% utvrđene cijene, i psiholog (polaznik edukacije), osobno, u iznosu od 30% utvrđene cijene.
- (3) Troškovi edukacije i završne provjere znanja uplačuju se u iznosu propisanom rješenjem ministra iz stavka (1) ovog članka, i to na račun nositelja edukacije, ovlaštenog sukladno odredbama ovog pravilnika, a nakon donesenih rješenja federalnog ministra u smislu članka 5. ovog pravilnika kojima se polaznicima edukacije odobrava pohađanje edukacije.

Članak 20.

(Evidencije i dokumentacija)

- (1) O polaznicima edukacije koji su uspješno završili provjeru znanja Ministarstvo vodi evidenciju.
- (2) Dokumentaciju u svezi provođenja edukacije vodi i arhivira fakultet zdravstvenog usmjerjenja koji je nositelj edukacije, uz obvezu poštivanja propisa o zaštiti osobnih podataka.

VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 21.

(Priznavanje edukacije obavljene u Federaciji, odnosno u Bosni i Hercegovini, kao i u inozemstvu)

Psihologu koji je obavio edukaciju za psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente, u Federaciji, odnosno u Bosni i Hercegovini, kao i u inozemstvu, može se priznati plan i program obavljene edukacije, ukoliko ista odgovara Planu i programu edukacije propisanom ovim pravilnikom, kao i uspješno završena provjera znanja nakon obavljene edukacije.

Članak 22.

(Zahtjev za priznavanje edukacije)

- (1) Priznavanje edukacije iz članka 21. ovog pravilnika vrši federalni ministar, a na temelju podnesenog dokumentiranog zahtjeva psihologa.
- (2) Uz zahtjev iz stavka (1) ovog članka, prilaže se:

- a) dokaz o završenoj VSS - smjer psihologija (VII stupanj) ili dokaz o završenom drugom ciklusu bolonjskog sustava obrazovanja - smjer psihologija, a ako je fakultet završen u inozemstvu, uz ovjerenu diplomu dostavlja se i nostrifikacija diplome;
- b) plan i program obavljene edukacije za psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente ovjeren od strane organa koji ga je donio, a ako je u pitanju plan i program iz inozemstva, prijevod istog sa ovjerom ovlašćenog prevoditelja, i
- c) uvjerenje o uspješnoj provjeri znanja za psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente iz članka 21. ovog pravilnika.

Članak 23.

(Rješenje o priznavanju edukacije)

- (1) Na temelju podnesenog zahtjeva iz članka 22. ovog pravilnika, a po provedenom postupku, federalni ministar donosi rješenje.
- (2) Rješenje doneseno u smislu stavka (1) ovog članka je konačno u upravnom postupku i protiv istog se može pokrenuti upravni spor suglasno propisima o upravnim sporovima.

Članak 24.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 01-37-0148-1/19

28. siječnja 2019. godine
Ministar
Sarajevo

Doc. dr. **Vjekoslav Mandić**, v. g.

Na основу člana 141. stav (4) Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", broj. 46/10 i 75/13), federalni ministar zdravstva donosi

ПРАВИЛНИК

О СТРУЧНОМ УСАВРШАВАЊУ ЗДРАВСТВЕНИХ САРАДНИКА У ОБЛАСТИ ПСИХОТЕРАПИЈСКОГ САВЈЕТОВАЊА ЗА ДЈЕЦУ И АДОЛЕСЦЕНТЕ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет)

Овим правилником се uređuje strучno usavršavanje zdravstvenih saradnika - psihologa zaposlenih u centrima za mentalno zdravlje u zajednici u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija) u oblasti psihoterapijskog savjetovanja za djecu i adolescenete u centrima za mentalno zdravlje u zajednici (u daljnjem tekstu: edukacija), sadržaj i начин edukacije, услови за приступање edukaciji, план и програм edukacije, услови за обављање edukacije и верификација носиоца edukacije, начин обављања edukacije, провере знањa, састав и рад испитне комисије, као и издавanje uverenja o uspjesnoj završenoj provjeri znaanja i sticanju zvanja psihoterapijski savjetnik za djecu i adolescenete u centrima za mentalno zdravlje u zajednici.

Члан 2.

(Opšti cilj edukacije)

- (1) Edukacija iz člana 1. ovog pravilnika predstavlja organizovani oblik strucnog usavršavanja, odnosno teoretskog i strucno-prakticnog osposobljavanja psihologa, kao zdravstvenih saradnika, članova tima zaposlenih u centrima za mentalno zdravlje u zajednici, za pružanje usluga psihoterapijskog

savjetovanja za djecu i adolescenete na primarnom nivou zdravstvene zaštite, kao dijela zaštite mentalnog zdravlja u Federaciji.

- (2) Edukacija se provodi kao strucno usavršavanje, a u svrhu održavanja i unaprjeđenja kvaliteta zdravstvene zaštite, poboljšanja bezbjednosti i učinkovitosti u radu sa djecom i adolescenima, odnosno u zaštiti mentalnog zdravlja становništva u Federaciji.
- (3) Opšti cilj edukacije je osiguranje efektivnije i efikasnije zdravstvene zaštite; dostupnosti specifičnih usluga psihoterapijskog savjetovanja za djecu i adolescenete; kontinuiteta zdravstvene zaštite mentalnog zdravlja, bez diskriminacije u pogledu race, boje kože, pola i polne orijentacije, roda, jezika, vjeroispovijesti, invaliditeta, političkog ili другог mišljenja, nacionalnog ili socijalnog porijekla, imovine, rođenja, bolesti ili другог statusa.
- (4) Edukaciju obavlja fakultet zdravstvenog usmjerenja koji ima odobrenje Federalnog ministarstva zdravstva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) u skladu sa ovim pravilnikom.

Члан 3.

(Специфични cilj edukacije)

- (1) Specifični cilj edukacije je obезбеђење dodatnih znanja i vještina za zdravstvene saradnike - psihologe u pogledu međunarodno priznatih standarda u razvojnem pristupu djeci i adolescenata, inkorporišući humanički i integrativni pristup (Гештальт, трансакциону анализу, интегративну анализу, селф психологију, истрасубјективне теорије и односа).
- (2) Развоjni приступ djeci i adolescenata iz stava (1) ovog člana podrazumejava potpuno razumićevoanje potreba i razvojnih faza djece i adolescenata, одговарајућi odabir savjetodavnih metoda i tehnika za rad, i to adaptiranih u зависности od faze razvoja i njihovih problema, odnosa sa porodicom, sa okolinom i dr., a sve u svrhu što uspešnije provođenja psihoterapijskog savjetodavnog rada sa djecom i adolescenata.

II. УСЛОВИ ЗА ПРИСТУПАЊЕ ЕДУКАЦИЈИ

Члан 4.

(Услови за приступ edukaciji)

- (1) Zahtjev za edukaciju podnosi zdravstvena установа за запосленika zdravstvenog saradnika - psihologa.
- (2) Uz zahtjev iz stava (1) ovog člana za zdravstvenog saradnika - psihologa se dostavlja dокази o ispunjavanju sledećih услова:
  - a) доказ о завршеноj BCC - smjer psihologija (VII stepen) или доказ о завршеноj другом циклусу болонjskog sistema obrazovanja – smjer psihologija (u daljnjem tekstu: psiholog);
  - b) потврду да је psiholog из тачке а) ovog stava запосленik центra za mentalno zdravlje u zajednici;
  - c) потврdu o посједовању најмање једне године radnog искуства у струци, u области заštite mentalnog zdravlja, i
  - d) препорuku o afinitetu za rad sa djecom i adolescenima, te vještinama i искуству u radu sa djecom i adolescenima (ukoliko psiholog ima то искуство).
- (3) Uz zahtjev iz stava (1) ovog člana obavezno se dostavlja biografija psihologa, te њegovo motivacijsko pismo za учествовање u edukaciji.

Члан 5.

(Одлучивање о приступу едукацији)

- (1) Захтјев за едукацију из члана 4. овог правилника подноси се Министарству.
- (2) На основу поднесеног захтјева, а по проведеном поступку, федерални министар здравства (у даљем тексту: федерални министар) доноси рјешење којим се одобрава психолог похађање едукације или рјешење којим се захтјев одбија као неоснован.
- (3) Рјешење донесено у смислу става (2) овог члана је коначно у управном поступку и против истог се може покренути управни спор сагласно прописима о управним споровима.
- (4) Рјешење из става (2) овог члана федерални министар може ставити ван снаге по сазнању да су наступиле околности из става (4) члана 14. овог правилника.

III. ПЛАН И ПРОГРАМ ЕДУКАЦИЈЕ

Члан 6.

(План и програм едукације)

- (1) Едукација се обавља по Плану и програму који је прописан овим правилником.
- (2) Планом и програмом едукације утврђују се:
  - a) назив и трајање сваког модула,
  - b) шифра модула,
  - c) статус,
  - d) назнака стручног профила за носиоца модула и стручног сарадника,
  - e) циљ модула,
  - f) садржај,
  - g) исход учења,
  - h) начин извођења наставе,
  - i) начин праћења и провере знања,
  - j) обавезе полазника и
  - k) литература.
- (3) План и програм едукације за психотерапијског савјетника за дјецу иadolесценте налази се у прилогу овог правилника и чини његов саставни дио (**Прилог 1.**).

IV. УСЛОВИ ЗА ОБАВЉАЊЕ ЕДУКАЦИЈЕ И ВЕРИФИКАЦИЈА НОСИОЦА ЕДУКАЦИЈЕ

Члан 7.

(Услови простора, опреме и кадра)

- (1) Едукација се обавља на факултету здравственог усмјерења, који у погледу простора, опреме и кадра испуњава услове прописане овим правилником.
- (2) Факултет здравствених студија мора испунити следеће опште услове, те услове простора, опреме и кадра, и то како слиједи:

a) Општи услови:

- да је регистрован за планирање, организовање и провођење дјелатности високог образовања на сва три циклуса академског студија на територији Босне и Херцеговине;
- да је високошколска установа, у оквиру које факултет дјелује, регистрована за дјелатност високог образовања са вишегодишњим искуством на подручју Босне и Херцеговине (најмање 10 година);
- да има искуство у провођењу наставе из области заштите менталног здравља;
- да има доказе о евиденцији и мјерењу квалитета изведених програма;
- да има доказе о сарадњи са међународним партнерским факултетима и универзитетима;

- да има доказе о сарадњи са угледним установама исте стручне области у иностранству или међународним установама кроз размјену стручњака, заједничке стручне пројекте или друге видове сарадње;
- да посједује акредитацију на нивоу универзитета којем факултет припада;
- да има доказе о сарадњи са здравственим установама са подручју Федерације, које у оквиру своје дјелатности пружају услуге из области менталног здравља, и то најмање по један уговор о сарадњи у провођењу практичне наставе са: домом здравља и универзитетској клиничком болницом;
- потписану и овјерену изјаву овлаштене особе која заступа факултет здравственог усмјерења којом потврђује да ће се практични дио наставе предвиђене едукацијом организовати на основу уговора о сарадњи са здравственим установама из алинеје 8. ове тачке, а према модулима и наставним јединицама утврђеним у Прилогу 1. овог правилника.

b) Услови простора и опреме:

- простор за едукацију који може омогућити несметан рад 30 учесника;
- три мање просторије за рад у групама;
- прикладан намјештај у учionици;
- потребну опрему и наставна помагала неопходна за одржавање теоретске наставе;
- библиотекарско-информатички центар и ИТ опрема којом се омогућава приступ одговарајућој домаћој и странској стручној литератури, те простор и опрему за практично учење;
- обезбиђено чување и похрањивање документације;
- санитарни чврт у близини просторија за наставу.

c) Услови кадра:

- да у смислу ангажованог академског особља има минимално 12 ангажованих особа, у свим научним звањима, и то најмање:
  - у звању редовног професора - 3,
  - у звању ванредног професора - 3,
  - у звању доцента - 2;
- да има минимално два ангажована лица у наставном процесу из области науке која се односи на ментално здравље.

Члан 8.

(Организовање едукације)

- (1) Факултет здравственог усмјерења теоретски и практични дио едукације организује у складу са дефинисаним наставним јединицама Плана и програма едукације, уз ангажман сталних запосленика факултета, као и вањских сарадника или вањских организација.
- (2) У случају ангажовања вањских сарадника, факултет здравственог усмјерења приликом подношења захтјева за одобравање обављања едукације у складу са чланом 9. овог правилника подноси о томе информацију Министарству.
- (3) У случају ангажовања вањских организација (домаћих или иностраних), факултет здравственог усмјерења дужан је закључити посебан уговор о сарадњи са тим организацијама.
- (4) Организације из става (3) овог члана треба да имају искуства у едуковању психотерапијских савјетника и психотерапеута за дјецу иadolесценте, по програмима који испуњавају стандарде EIATSCYP (European Association for Interdisciplinary Services for Children and Young People), EUROCPS (European Centre for

Psychotherapeutic Studies) и EAP (European Association for Psychotherapy).

Члан 9.

(Захтјев за обављање едукације)

- (1) Испуњеност услова факултета здравственог усмјерења за обављање теоретског и практичног дијела едукације из чл. 7. и 8. овог правилника цијени и утврђује Министарство.
- (2) Захтјев за оцјену испуњености услова за обављање едукације подноси се Министарству.
- (3) Уз захтјев из става (2) овог члана подноси се слједећа документација:
  - a) рјешење о регистрацији издато од надлежног општинског суда,
  - b) доказ о посједовању простора за извођење едукације,
  - c) доказе о испуњавању услова утврђених у чл. 7. и 8. овог правилника,
  - d) списак стручног кадра са уредном личном документацијом запосленика који су у сталном радном односу или који су ангажовани на основу уговора, а биће укључени у организовање и провођење едукације,
  - e) списак опреме за провођење едукације,
  - f) доказ о уплати федералне таксе,
  - g) доказ о уплати накнаде за рад стручне комисије.

Члан 10.

(Оцјена испуњености услова)

- (1) По пријему уредно документованог захтјева из члана 9. овог правилника, федерални министар именује стручну комисију од најмање три члана, са задатком да код подносиоца захтјева изврши непосредан увид, те утврди испуњеност услова простора, опреме и кадра за обављање едукације.
- (2) Стручна комисија из става (1) овог члана сачињава записник, који је саставни дио документације, са приједлогом министру о издавању одобрења за обављање едукације, односно са приједлогом о одбијању поднесеног захтјева као неоснованог.
- (3) Стручна комисија одговара за истинитост података наведених у записнику из става (2) овог члана.
- (4) Члановима стручне комисије припада накнада чију висину рјешењем утврђује федерални министар.

Члан 11.

(Рјешење федералног министра)

- (1) На основу поднесеног документованог захтјева, а по проведеном поступку прописаном чланом 10. овог правилника, федерални министар доноси рјешење којим факултету здравственог усмјерења из члана 9. овог правилника одобрава обављање едукације у складу са овим правилником или рјешење којим се захтјев одбија као неоснован.
- (2) Рјешење донесено у смислу става (1) овог члана је коначно у управном поступку и против истог се може покренuti управни спор сагласно прописима о управним споровима.

Члан 12.

(Послови и задаци носиоца одобрења)

Факултет здравственог усмјерења из члана 11. овог правилника (у даљњем тексту: носилац едукације) обавезан је обављати слједеће послове и задатке:

- a) организовати и проводити едукацију по Плану и програму, теоретски и практични дио, на начин и под условима предвиђеним овим правилником;

- b) благовремено достављати едукационске материјале полазницима едукације;
- c) у циљу континуираног побољшања процеса едукације сугерисати Министарству одређене измене, допуне и побољшања у садржају модула, уколико је потребно или након сугестија полазника едукације;
- d) вршити мјерења и анализе неопходне за унапређење квалитета наставног процеса;
- e) водити евидентацију о завршеним модулима и резултатима тестирања полазника едукације након сваког модула, као и резултатима завршног тестирања;
- f) супотписивати ујвјерења о успјешно обављеној едукацији полазницима едукације;
- g) подносити редовне извјештаје Министарству након обављене едукације и обављене завршне проверје знања;
- h) учествовати у евалуацији квалитета едукације; обављати и друге послове и задатке повезане са провођењем едукације.

Члан 13.

(Промјене у вези испуњавања услова)

- (1) Ако током обављања едукације настану промјене у вези испуњавања услова на основу којих је издато рјешење из члана 11. овог правилника, носилац едукације обавезан је о наведеним промјенама обавијестити Министарство, и то у року од 90 дана од дана наступања промјене.
- (2) У случају из става (1) овог члана, носиоцу едукације који више не испуњава услове из чл. 7. и 8. овог правилника, федерални министар рјешењем укида одобрење за обављање едукације издато у смислу члана 11. овог правилника.
- (3) Рјешење донесено у смислу става (2) овог члана је коначно у управном поступку и против истог се може покренuti управни спор сагласно прописима о управним споровима.

V. НАЧИН ОБАВЉАЊА ЕДУКАЦИЈЕ, ПРОВЈЕРЕ ЗНАЊА, САСТАВ И РАД ИСПИТИНЕ КОМИСИЈЕ, КАО И ИЗДАВАЊЕ УВЈЕРЕЊА О УСПЈЕШНО ЗАВРШЕНОЈ ПРОВЈЕРИ ЗНАЊА ЗА ПСИХОЛОГЕ

Члан 14.

(Начин обављања едукације)

- (1) Едукација се проводи сагласно Плану и програму едукације који је утврђен овим правилником, а у смислу члана 6. овог правилника.
- (2) Едукација траје двије школске године, и то укупно 1800 сати у распореду како слиједи:
  - a) Присуствовање свим модулима - теоретски и истраживачки рад, уз истраживање и ишчитање литературе кроз самосталан рад уз консултацију предавача - 450 сати;
  - b) Минимално 210 сати клиничке праксе;
  - c) Минимално 120 сати супервизије са супервизором којег је одобрио носилац едукације;
  - d) Минимално 90 сати личне терапије са терапеутом којег је одобрио носилац едукације;
  - e) Предати сви есеји током едукације (4 есеја, 2 лична развојна профиле) - укупно 300 сати;
  - f) Предато пет завршених инструмената за праћење опоравка дјеце илиadolесцената - 180 сати;
  - g) Предат завршни рад;
  - h) Пријава за завршни испит;
  - i) Придржавање етичког кодекса;

- j) Положен усмени испит пред комисијом - 450 сати.
- (3) Едукација се, у правилу, обавља у редовном радном времену.
- (4) Полазник едукације обавезан је присуствовати на 100% наставе сваког дијела свих утврђених модула Плана и програма едукације. Уколико полазник едукације није присуствовао настави у предвиђеном минимуму, носилац едукације дужан је о томе извијестити здравствену установу у којој је полазник едукације запослен, као и Министарство.
- (5) Предавачи ангажовани у процесу едукације дужни су да потпишу изјаве којима се обавезују да ће припремити писане материјале за полазнике едукације, у дијелу наставних цјелина за чије су провођење задужени.

Члан 15.

(Провјера знања полазника и састав и рад комисије)

- (1) Провјера знања полазника едукације обавља се послиje завршеног сваког модула, и то од стране носиоца модула (у даљњем тексту: модуларна провјера знања), на начин утврђен Планом и програмом едукације.
- (2) Завршну провјеру знања полазника едукације обавља испитна комисија која се састоји од три члана, а организује се након окончања наставе по свим модулима.
- (3) Чланове испитне комисије из става (2) овог члана именује федерални министар посебним рјешењем из реда стручњака у области дјечије и адолосцентне психотерапије и савјетовања, као и стручњака у области заштите менталног здравља, односно стручњака који су проводили едукацију, а на приједлог носиоца едукације.

Члан 16.

(Завршна провјера знања)

- (1) Завршној провјери знања може приступити само онај полазник едукације који је редовно похађао наставу из теоретског и практичног дијела свих утврђених модула Плана и програма едукације и који је успјешно прошао све модуларне провјере знања.
- (2) Завршна провјера знања полазника едукације састоји се из теоретског и практичног дијела, а дефинише се у складу са тематским садржајима наставних цјелина, односно модула од којих се састоји едукација.
- (3) Завршна провјера знања за полазнике едукације организује се у четири дијела, и то како сlijedi:
- a) први дио испита је студија слушаја (10.000 - 13.000 ријечи). Полазник мора приказати клијента који долази из његовог главног подручја праксе. Сваки полазник добија на увид смјернице; студија слушаја мора бити направљена према њима. Овај дио испита се процјењује оцјеном: "задовољио" или "није задовољио".
  - b) други дио испита је практични и усмени испит. Примјер овог дијела испита се ради у радионицама. Циљ овог дијела испита је омогућавање полазнику да демонструје своје савјетодавне вјештине у мањој групи и покаже јасну разлику између савјетодавног и психотерапијског рада, у временском оквиру од 30 минута (сеанса). Након сеансе полазник мора одговорити на теоретска и методолошка питања која су везана за посао који је управо обавио. Обе цјелине другог дијела испита се процјењују оцјеном: "задовољио" или "није задовољио".
  - c) трећи дио испита састоји се од јавне презентације једне од главних тема из подручја дјечјег и адолосцентног психотерапијског савјетовања где

се од полазника очекује да демонструје академске способности на изабране теме. Након презентације публика и испитивачи полазнику постављају питања. Овај дио испита се процјењује оцјеном: "задовољио" или "није задовољио".

- d) четврти дио испита састоји се од завршне ријечи предсједника испитне комисије о полазнику едукације, односно кандидату за стицање звања "Психотерапијског савјетника за дјецу и адолосценте у центрима за ментално здравље у јединици" који слиједи након кратког вијећања чланова комисије.
- (4) О току провјере знања води се записник у који се уносе лични подаци полазника едукације чије се знање провјерава и подаци о садржaju провјере.

Члан 17.

(Поновна провјера знања)

- (1) Провјери знања може се приступити највише два пута, с тим да између провјера знања мора проћи најмање 30 дана.
- (2) У случају да полазник едукације у раздобљу од највише двије године од завршетка едукације, и након друге провјере знања не задовољи, упућује се на поновно обављање едукације.
- (3) Уколико полазник едукације не постигне успех ни након друге провјере знања, носилац едукације који је организовао провјеру знања дужан је о томе обавијестити здравствену установу у којој је полазник едукације запослен, као и Министарство.

Члан 18.

(Увјерење о успјешној провјери знања)

- (1) Носилац едукације, који је организовао провјеру знања дужан је најкасније у року од 15 дана од дана провјере знања доставити записнике и другу документацију Министарству, а ради издавања увјерења о успјешној провјери знања за психологе и стицању стручног назива "психотерапијски савјетник за дјецу и адолосценте у центрима за ментално здравље у јединици" (у даљњем тексту: увјерење).
- (2) Полазнику едукације који је успјешно завршио провјеру знања федерални министар издаје увјерење из става (1) овог члана, чији је саставни дио попис модула Плана и програма едукације са прегледом компетенција стечених током едукације.
- (3) Увјерење потписује федерални министар, декан факултета здравственог усмјерења, тј. носилац едукације, као и предсједник испитне комисије.
- (4) Садржај и изглед увјерења саставни је дио овог правилника (**Прилог 2.**).

Члан 19.

(Трошкови едукације и завршне провјере знања)

- (1) Трошкове едукације, као и завршне провјере знања утврђује федерални министар посебним рјешењем, на приједлог носиоца едукације.
- (2) Трошкове едукације, као и завршне провјере знања сноси дијелом здравствена установа која је упутила полазника едукације на едукацију сагласно одредбама овог правилника, у износу од 70% утврђене цијене, и психолог (полазник едукације), лично, у износу од 30% утврђене цијене.
- (3) Трошкови едукације и завршне провјере знања уплаћују се у износу прописаном рјешењем министра из става (1) овог члана, и то на рачун носиоца едукације, овлаштеног у складу са одредбама овог правилника, а након донесених рјешења федералног министра у

смислу члана 5. овог правилника којима се полазницима едукације одобрава похађање едукације.

Члан 20.

(Евиденције и документација)

- (1) О полазницима едукације који су успјешно завршили провјеру знања Министарство води евиденцију.
- (2) Документацију у вези провођења едукације води и архивира факултет здравственог усмјерења који је носилац едукације, уз обавезу поштивања прописа о заштити личних података.

VI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 21.

(Признавање едукације обављене у Федерацији, односно у Босни и Херцеговини, као и у иностранству)

Психологу који је обавио едукацију за психотерапијског савјетника за дјецу и адолесценте, у Федерацији, односно у Босни и Херцеговини, као и у иноземству, може се признати план и програм обављене едукације, уколико иста одговара Плану и програму едукације прописаном овим правилником, као и успјешно завршена првјера знања након обављене едукације.

Члан 22.

(Захтјев за признавање едукације)

- (1) Признавање едукације из члана 21. овог правилника врши федерални министар, а на основу поднесеног документованог захтјева психолога.
- (2) Уз захтјев из става (1) овог члана, прилаже се:
  - a) доказ о завршеној ВСС - смјер психологија (VII степен) или доказ о завршеном другом циклусу болоњског система образовања - смјер психологија, а ако је факултет завршен у иностранству, уз овјерену диплому доставља се и ностирификација дипломе;
  - b) план и програм обављене едукације за психотерапијског савјетника за дјецу и адолесценте овјерен од стране органа који га је донио, а ако је у питању план и програм из иностранства, превод истог са овјером овлаштеног преводиоца, и
  - c) увјерење о успјешној првјери знања за психотерапијског савјетника за дјецу и адолесценте из члана 21. овог правилника.

Члан 23.

(Рјешење о признавању едукације)

- (1) На основу поднесеног захтјева из члана 22. овог правилника, а по проведеном поступку, федерални министар доноси рјешење.
- (2) Рјешење донесено у смислу става (1) овог члана је коначно у управном поступку и против истог се може покренuti управни спор сагласно прописима о управним споровима.

Члан 24.

(Ступање на снагу)

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације BiH".

Број 01-37-0148-1/19

28. јануара 2019. године

Сарајево

Министар

Доц. др **Вјекослав**

Мандић, с. р.

На основу члана 141. stav (4) Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", br. 46/10 i 75/13), federalni ministar zdravstva donosi

PRAVILNIK

O STRUČNOM USAVRŠAVANJU ZDRAVSTVENIH SARADNIKA U OBLASTI PSIHOTERAPIJSKOG SAVJETOVANJA ZA DJECU I ADOLESCENTE

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

(Predmet)

Ovim pravilnikom se uređuje stručno usavršavanje zdravstvenih saradnika - psihologa uposlenih u centrima za mentalno zdravlje u zajednici u Federaciji Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Federacija) u oblasti psihoterapijskog savjetovanja za djece i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici (u dalnjem tekstu: edukacija), sadržaj i način edukacije, uvjeti za pristupanje edukaciji, plan i program edukacije, uvjeti za obavljanje edukacije i verifikacija nositelja edukacije, način obavljanja edukacije, provjere znanja, sastav i rad ispitne komisije, kao i izdavanje uvjerenja o uspješno završenoj provjeri znanja i sticanju zvanja psihoterapijski savjetnik za djece i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici.

Član 2.

(Opći cilj edukacije)

- (1) Edukacija iz člana 1. ovog pravilnika predstavlja организовани облик stručnog usavršavanja, odnosno teorijskog i stručno-praktičnog osposobljavanja psihologa, kao zdravstvenih saradnika, članova tima uposlenih u centrima za mentalno zdravlje u zajednici, za pružanje usluga psihoterapijskog savjetovanja za djece i adolescente na primarnom nivou zdravstvene zaštite, kao dijela zaštite mentalnog zdravlja u Federaciji.
- (2) Edukacija se provodi kao stručno usavršavanje, a u svrhu održavanja i unapređenja kvalitete zdravstvene zaštite, poboljšanja sigurnosti i učinkovitosti u radu sa djecom i adolescentima, odnosno u zaštiti mentalnog zdravlja stanovništva u Federaciji.
- (3) Opći cilj edukacije je osiguranje efektivnije i efikasnije zdravstvene zaštite; dostupnosti specifičnih usluga psihoterapijskog savjetovanja za djece i adolescente; kontinuiteta zdravstvene zaštite mentalnog zdravlja, bez diskriminacije u pogledu rase, boje kože, spola i spolne orijentacije, roda, jezika, vjeroispovijesti, invaliditeta, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili socijalnog porijekla, imovine, rođenja, bolesti ili drugog statusa.
- (4) Edukaciju obavlja fakultet zdravstvenog usmjerjenja koji ima odobrenje Federalnog ministarstva zdravstva (u dalnjem tekstu: Ministarstvo) u skladu sa ovim pravilnikom.

Član 3.

(Specifični cilj edukacije)

- (1) Specifični cilj edukacije je osiguranje dodatnih znanja i vještina za zdravstvene saradnike - psihologe u pogledu međunarodno priznatih standarda u razvojnom pristupu djeци i adolescentima inkorporirajući humanistički i integrativni pristup (Geštalt, transakcionalnu analizu, integrativnu analizu, self psihologiju, istrasubjektivne teorije i teorije odnosa).
- (2) Razvojni pristup djeци i adolescentima iz stava (1) ovog člana podrazumijeva potpuno razumijevanje potreba i razvojnih faza djece i adolescenata, odgovarajući odabir savjetodavnih metoda i tehnika za rad, i to adaptiranih u ovisnosti od faze razvoja i njihovih problema, odnosa sa porodicom, sa okolinom i dr., a sve u svrhu što uspješnijeg provođenja psihoterapijskog savjetodavnog rada sa djecom i adolescentima.

II. UVJETI ZA PRISTUPANJE EDUKACIJI

Član 4.

(Uvjeti za pristup edukaciji)

- (1) Zahtjev za edukaciju podnosi zdravstvena ustanova za uposlenika zdravstvenog saradnika - psihologa.
- (2) Uz zahtjev iz stava (1) ovog člana za zdravstvenog saradnika - psihologa se dostavljaju dokazi o ispunjavanju sljedećih uvjeta:
  - a) dokaz o završenoj VSS - smjer psihologija (VII stepen) ili dokaz o završenom drugom ciklusu bolonjskog sistema obrazovanja - smjer psihologija (u dalnjem tekstu: psiholog);
  - b) potvrdu da je psiholog iz tačke a) ovog stava uposlenik centra za mentalno zdravlje u zajednici;
  - c) potvrdu o posjedovanju najmanje jedne godine radnog iskustva u struci, u oblasti zaštite mentalnog zdravlja, i
  - d) preporuku o afinitetu za rad sa djecom i adolescentima, te vještinama i iskustvu u radu sa djecom i adolescentima (ukoliko psiholog ima to iskustvo).
- (3) Uz zahtjev iz stava (1) ovog člana obavezno se dostavlja biografija psihologa, te njegovo motivacijsko pismo za sudjelovanje u edukaciji.

Član 5.

(Odlučivanje o pristupu edukaciji)

- (1) Zahtjev za edukaciju iz člana 4. ovog pravilnika podnosi se Ministarstvu.
- (2) Na osnovu podnesenog zahtjeva, a po provedenom postupku, federalni ministar zdravstva (u dalnjem tekstu: federalni ministar) donosi rješenje kojim se odobrava psihologu pohađanje edukacije ili rješenje kojim se zahtjev odbija kao neosnovan.
- (3) Rješenje doneseno u smislu stava (2) ovog člana je konačno u upravnom postupku i protiv istog se može pokrenuti upravni spor saglasno propisima o upravnim sporovima.
- (4) Rješenje iz stava (2) ovog člana federalni ministar može staviti van snage po saznanju da su nastupile okolnosti iz stava (4) člana 14. ovog pravilnika.

III. PLAN I PROGRAM EDUCACIJE

Član 6.

(Plan i program edukacije)

- (1) Edukacija se obavlja po Planu i programu koji je propisan ovim pravilnikom.
- (2) Planom i programom edukacije utvrđuju se:
  - a) naziv i trajanje svakog modula,
  - b) šifra modula,
  - c) status,
  - d) naznaka stručnog profila za nositelja modula i stručnog saradnika,
  - e) cilj modula,
  - f) sadržaj,
  - g) ishod učenja,
  - h) način izvođenja nastave,
  - i) način praćenja i provjere znanja,
  - j) obaveze polaznika i
  - k) literatura.
- (3) Plan i program edukacije za psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente nalazi se u prilogu ovog pravilnika i čini njegov sastavni dio (**Prilog 1.**).

IV. UVJETI ZA OBAVLJANJE EDUCACIJE I VERIFIKACIJA NOSITELJA EDUCACIJE

Član 7.

(Uvjeti prostora, opreme i kadra)

- (1) Edukacija se obavlja na fakultetu zdravstvenog usmjerjenja, koji u pogledu prostora, opreme i kadra ispunjava uvjete propisane ovim pravilnikom.
- (2) Fakultet zdravstvenih studija mora ispuniti sljedeće opće uvjete, te uvjete prostora, opreme i kadra, i to kako slijedi:

a) Opći uvjeti:

- da je registriran za planiranje, organiziranje i provođenje djelatnosti visokog obrazovanja na sva tri ciklusa akademskog studija na teritoriji Bosne i Hercegovine;
- da je visokoškolska ustanova, u okviru koje fakultet djeluje, registrirana za djelatnost visokog obrazovanja sa višegodišnjim iskustvom na području Bosne i Hercegovine (najmanje 10 godina);
- da ima iskustvo u provođenju nastave iz oblasti zaštite mentalnog zdravlja;
- da ima dokaze o evidenciji i mjerjenju kvaliteta izvedenih programa;
- da ima dokaze o saradnji sa međunarodnim partnerskim fakultetima i univerzitetima;
- da ima dokaze o saradnji sa uglednim ustanovama iste stručne oblasti u inostranstvu ili međunarodnim ustanovama kroz razmjenu stručnjaka, zajedničke stručne projekte ili druge vidove saradnje;
- da posjeduje akreditaciju na nivou univerziteta kojem fakultet pripada;
- da ima dokaze o saradnji sa zdravstvenim ustanovama sa područja Federacije, koje u okviru svoje djelatnosti pružaju usluge iz oblasti mentalnog zdravlja, i to najmanje po jedan ugovor o saradnji u provođenju praktične nastave sa: domom zdravlja i univerzitetsko kliničkom bolnicom;
- potpisano i ovjerenu izjavu ovlaštene osobe koja zastupa fakultet zdravstvenog usmjerjenja kojom potvrđuje da će se praktični dio nastave predviđene edukacijom organizirati na osnovu ugovora o saradnji sa zdravstvenim ustanovama iz alineje 8. ove tačke, a prema modulima i nastavnim jedinicama utvrđenim u Prilogu 1. ovog pravilnika.

b) Uvjeti prostora i opreme:

- prostor za edukaciju koji može omogućiti nesmetan rad 30 učesnika;
- tri manje prostorije za rad u grupama;
- prikladan nameštaj u učionici;
- potrebnu opremu i nastavna pomagala neophodna za održavanje teorijske nastave;
- bibliotečko-informacijski centar i IT oprema kojom se omogućava pristup odgovarajućoj domaćoj i stranoj stručnoj literaturi, te prostor i opremu za praktično učenje;
- osigurano čuvanje i pohranjivanje dokumentacije;
- sanitarni čvor u blizini prostorija za nastavu.

c) Uvjeti kadra:

- da u smislu angažiranog akademskog osoblja ima minimalno 12 angažiranih osoba, u svim naučnim zvanjima, i to najmanje:
  - u zvanju redovnog profesora - 3,
  - u zvanju vanrednog profesora - 3,
  - u zvanju docenta - 2;
- da ima minimalno dvije angažirane osobe u nastavnom procesu iz oblasti nauke koja se odnosi na mentalno zdravlje.

Član 8.

(Organiziranje edukacije)

- (1) Fakultet zdravstvenog usmjerenja teorijski i praktični dio edukacije organizira u skladu sa definiranim nastavnim jedinicama Plana i programa edukacije, uz angažman stalnih uposlenika fakulteta, kao i vanjskih saradnika ili vanjskih organizacija.
- (2) U slučaju angažiranja vanjskih saradnika, fakultet zdravstvenog usmjerenja prilikom podnošenja zahtjeva za odobravanje obavljanja edukacije u skladu sa članom 9. ovog pravilnika podnosi o tome informaciju Ministarstvu.
- (3) U slučaju angažiranja vanjskih organizacija (domaćih ili inostranih), fakultet zdravstvenog usmjerenja dužan je zaključiti poseban ugovor o saradnji sa tim organizacijama.
- (4) Organizacije iz stava (3) ovog člana treba da imaju iskustva u educiranju psihoterapijskih savjetnika i psihoterapeuta za djecu i adolescente, po programima koji ispunjavaju standarde EIATSCYP (European Association for Interdisciplinary Services for Children and Young People), EURÖCPSS (European Centre for Psychotherapeutic Studies) i EAP (European Association for Psychotherapy).

Član 9.

(Zahtjev za obavljanje edukacije)

- (1) Ispunjeno je uvjeta fakulteta zdravstvenog usmjerenja za obavljanje teorijskog i praktičnog dijela edukacije iz čl. 7. i 8. ovog pravilnika cijeni i utvrđuje Ministarstvo.
- (2) Zahtjev za ocjenu ispunjenosti uvjeta za obavljanje edukacije podnosi se Ministarstvu.
- (3) Uz zahtjev iz stava (2) ovog člana podnosi se sljedeća dokumentacija:
  - a) rješenje o registraciji izdano od nadležnog općinskog suda,
  - b) dokaz o posjedovanju prostora za izvođenje edukacije,
  - c) dokaze o ispunjavanju uvjeta utvrđenih u čl. 7. i 8. ovog pravilnika,
  - d) spisak stručnog kadra sa urednom ličnom dokumentacijom uposlenika koji su u stalnom radnom odnosu ili koji su angažirani na osnovu ugovora, a bit će uključeni u organiziranje i provođenje edukacije,
  - e) spisak opreme za provođenje edukacije,
  - f) dokaz o uplati federalne takse,
  - g) dokaz o uplati naknade za rad stručne komisije.

Član 10.

(Ocjena ispunjenosti uvjeta)

- (1) Po prijemu uredno dokumentiranog zahtjeva iz člana 9. ovog pravilnika, federalni ministar imenuje stručnu komisiju od najmanje tri člana, sa zadatkom da kod podnositelja zahtjeva izvrši neposredan uvid, te utvrdi ispunjenost uvjeta prostora, opreme i kadra za obavljanje edukacije.
- (2) Stručna komisija iz stava (1) ovog člana sačinjava zapisnik, koji je sastavni dio dokumentacije, sa prijedlogom ministru o izdavanju odobrenja za obavljanje edukacije, odnosno sa prijedlogom o odbijanju podnesenog zahtjeva kao neosnovanog.
- (3) Stručna komisija odgovara za istinitost podataka navedenih u zapisniku iz stava (2) ovog člana.
- (4) Članovima stručne komisije pripada naknada čiju visinu rješenjem utvrđuje federalni ministar.

Član 11.

(Rješenje federalnog ministra)

- (1) Na osnovu podnesenog dokumentiranog zahtjeva, a po provedenom postupku propisanom članom 10. ovog pravilnika, federalni ministar donosi rješenje kojim fakultetu zdravstvenog usmjerenja iz člana 9. ovog pravilnika

odobrava obavljanje edukacije u skladu sa ovim pravilnikom ili rješenje kojim se zahtjev odbija kao neosnovan.

- (2) Rješenje doneseno u smislu stava (1) ovog člana je konačno u upravnom postupku i protiv istog se može pokrenuti upravni spor saglasno propisima o upravnim sporovima.

Član 12.

(Poslovi i zadaci nositelja odobrenja)

Fakultet zdravstvenog usmjerenja iz člana 11. ovog pravilnika (u dalnjem tekstu: nositelj edukacije) obavezan je obavljati sljedeće poslove i zadatke:

- a) organizirati i provoditi edukaciju po Planu i programu, teorijski i praktični dio, na način i pod uvjetima predviđenim ovim pravilnikom;
- b) blagovremeno dostavljati edukacijske materijale polaznicima edukacije;
- c) u cilju kontinuiranog poboljšanja procesa edukacije sugerirati Ministarstvu određene izmjene, dopune i poboljšanja u sadržaju modula, ukoliko je potrebno ili nakon sugestija polaznika edukacije;
- d) vršiti mjerjenja i analize neophodne za unapređenje kvaliteta nastavnog procesa;
- e) voditi evidenciju o završenim modulima i rezultatima testiranja polaznika edukacije nakon svakog modula, kao i rezultatima završnog testiranja;
- f) supotpisivati uvjerenja o uspješno obavljenoj edukaciji polaznicima edukacije;
- g) podnositи redovne izvještaje Ministarstvu nakon obavljenje edukacije i obavljenje završne provjere znanja;
- h) učestrovati u evaluaciji kvalitete edukacije;
- i) obavljati i druge poslove i zadatke povezane sa provođenjem edukacije.

Član 13.

(Promjene u vezi ispunjavanja uvjeta)

- (1) Ako tokom obavljanja edukacije nastanu promjene u vezi ispunjavanja uvjeta na osnovu kojih je izdato rješenje iz člana 11. ovog pravilnika, nositelj edukacije obavezan je o navedenim promjenama obavijestiti Ministarstvo, i to u roku od 90 dana od dana nastupanja promjene.
- (2) U slučaju iz stava (1) ovog člana, nositelju edukacije koji više ne ispunjava uvjete iz čl. 7. i 8. ovog pravilnika, federalni ministar rješenjem ukida odobrenje za obavljanje edukacije izdato u smislu člana 11. ovog pravilnika.
- (3) Rješenje doneseno u smislu stava (2) ovog člana je konačno u upravnom postupku i protiv istog se može pokrenuti upravni spor saglasno propisima o upravnim sporovima.

V. NAČIN OBAVLJANJA EDUKACIJE, PROVJERE ZNANJA, SASTAV I RAD ISPITNE KOMISIJE, KAO I IZDAVANJE UVJERENJA O USPJEŠNO ZAVRŠENOJ PROVJERI ZNANJA ZA PSIHOLOGE

Član 14.

(Način obavljanja edukacije)

- (1) Edukacija se provodi saglasno Planu i programu edukacije koji je utvrđen ovim pravilnikom, a u smislu člana 6. ovog pravilnika.
- (2) Edukacija traje dvije školske godine, i to ukupno 1800 sati u rasporedu kako slijedi:
  - a) Prisustvovanje svim modulima - teorijski i istraživački rad, uz istraživanje i iščitavanje literature kroz samostalan rad uz konsultaciju predavača - 450 sati;
  - b) Minimalno 210 sati kliničke prakse;
  - c) Minimalno 120 sati supervizije sa supervizorom kojeg je odobrio nositelj edukacije;
  - d) Minimalno 90 sati lične terapije sa terapeutom kojeg je odobrio nositelj edukacije;

- e) Predati svi eseji tokom edukacije (4 eseja, 2 lična razvojna profila) - ukupno 300 sati;
  - f) Predato pet završenih instrumenata za praćenje oporavka djece ili adolescenta - 180 sati;
  - g) Predat završni rad;
  - h) Prijava za završni ispit;
  - i) Pridržavanje etičkog kodeksa;
  - j) Položen usmeni ispit pred komisijom - 450 sati.
- (3) Edukacija se, u pravilu, obavlja u redovnom radnom vremenu.
- (4) Polaznik edukacije obavezan je prisustvovati na 100% nastave svakog dijela svih utvrđenih modula Plana i programa edukacije. Ukoliko polaznik edukacije nije prisustvovao nastavi u predvidenom minimumu, nositelj edukacije dužan je o tome izvestiti zdravstvenu ustanovu u kojoj je polaznik edukacije uposlen, kao i Ministarstvo.
- (5) Predavači angažirani u procesu edukacije dužni su da potpišu izjave kojima se obavezuju da će pripremiti pisane materijale za polaznike edukacije, u dijelu nastavnih cjelina za čije su provođenje zaduženi.

Član 15.

(Provjera znanja polaznika i sastav i rad komisije)

- (1) Provjera znanja polaznika edukacije obavlja se poslije završenog svakog modula, i to od strane nositelja modula (u dalnjem tekstu: modularna provjera znanja), na način utvrđen Planom i programom edukacije.
- (2) Završnu provjeru znanja polaznika edukacije obavlja ispitna komisija koja se sastoji od tri člana, a organizira se nakon okončanja nastave po svim modulima.
- (3) Članove ispitne komisije iz stava (2) ovog člana imenuje federalni ministar posebnim rješenjem iz reda stručnjaka u oblasti dječje i adolescentne psihoterapije i savjetovanja, kao i stručnjaka u oblasti zaštite mentalnog zdravlja, odnosno stručnjaka koji su provodili edukaciju, a na prijedlog nositelja edukacije.

Član 16.

(Završna provjera znanja)

- (1) Završnoj provjeri znanja može pristupiti samo onaj polaznik edukacije koji je redovno pohađao nastavu iz teorijskog i praktičnog dijela svih utvrđenih modula Plana i programa edukacije i koji je uspješno prošao sve modularne provjere znanja.
- (2) Završna provjera znanja polaznika edukacije sastoji se iz teorijskog i praktičnog dijela, a definira se u skladu sa tematskim sadržajima nastavnih cjelina, odnosno modula od kojih se sastoji edukacija.
- (3) Završna provjera znanja za polaznike edukacije organizira se u četiri dijela, i to kako slijedi:
- a) prvi dio ispita je studija slučaja (10.000 - 13.000 riječi). Polaznik mora prikazati klijenta koji dolazi iz njegovog glavnog područja prakse. Svaki polaznik dobija na uvid smjernice; studija slučaja mora biti napravljena prema njima. Ovaj dio ispita se procjenjuje ocjenom: "zadovoljio" ili "nije zadovoljio".
  - b) drugi dio ispita je praktični i usmeni ispit. Primjer ovog dijela ispita se radi u radionicama. Cilj ovog dijela ispita je omogućavanje polazniku da demonstrira svoje savjetodavne vještine u manjoj grupi i pokaže jasnu razliku između savjetodavnog i psihoterapijskog rada, u vremenskom okviru od 30 minuta (seansa). Nakon seanse polaznik mora odgovoriti na teorijska i metodološka pitanja koja su vezana za posao koji je upravo obavio. Obje cjeline drugog dijela ispita se procjenjuju ocjenom: "zadovoljio" ili "nije zadovoljio".

- c) treći dio ispita sastoji se od javne prezentacije jedne od glavnih tema iz područja dječjeg i adolescentnog psihoterapijskog savjetovanja gdje se od polaznika očekuje da demonstrira akademске sposobnosti na izabrane teme. Nakon prezentacije publika i ispitivači polazniku postavljaju pitanja. Ovaj dio ispita se procjenjuje ocjenom: "zadovoljio" ili "nije zadovoljio".
- d) četvrti dio ispita sastoji se od završne riječi predsjednika ispitne komisije o polazniku edukacije, odnosno kandidatu za sticanje zvanja "Psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici" koji slijedi nakon kratkog vijećanja članova komisije.

- (4) O toku provjere znanja vodi se zapisnik u koji se unose lični podaci polaznika edukacije čije se znanje provjerava i podaci o sadržaju provjere.

Član 17.

(Ponovna provjera znanja)

- (1) Provjeri znanja može se pristupiti najviše dva puta, s tim da između provjera znanja mora proći najmanje 30 dana.
- (2) U slučaju da polaznik edukacije u razdoblju od najviše dvije godine od završetka edukacije, i nakon druge provjere znanja ne zadovolji, upućuje se na ponovno obavljanje edukacije.
- (3) Ukoliko polaznik edukacije ne postigne uspjeh ni nakon druge provjere znanja, nositelj edukacije koji je organizirao provjeru znanja dužan je izvestiti o tome zdravstvenu ustanovu u kojoj je polaznik edukacije uposlen, kao i Ministarstvo.

Član 18.

(Uvjerenje o uspješnoj provjeri znanja)

- (1) Nositelj edukacije, koji je organizirao provjeru znanja dužan je najkasnije u roku od 15 dana od dana provjere znanja dostaviti zapisnike i drugu dokumentaciju Ministarstvu, a radi izdavanja uvjerenja o uspješnoj provjeri znanja za psihologe i sticanju stručnog naziva "psihoterapijski savjetnik za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici" (u dalnjem tekstu: uvjerenje).
- (2) Polazniku edukacije koji je uspješno završio provjeru znanja federalni ministar izdaje uvjerenje iz stava (1) ovog člana, čiji je sastavni dio popis modula Plana i programa edukacije sa pregledom kompetencija stecenih tokom edukacije.
- (3) Uvjerenje potpisuje federalni ministar, dekan fakulteta zdravstvenog usmjerjenja, tj. nositelj edukacije, kao i predsjednik ispitne komisije.
- (4) Sadržaj i izgled uvjerenja sastavni je dio ovog pravilnika (**Prilog 2.**).

Član 19.

(Troškovi edukacije i završne provjere znanja)

- (1) Troškove edukacije, kao i završne provjere znanja utvrđuje federalni ministar posebnim rješenjem, na prijedlog nositelja edukacije.
- (2) Troškove edukacije, kao i završne provjere znanja snosi dijelom zdravstvena ustanova koja je uputila polaznika edukacije na edukaciju saglasno odredbama ovog pravilnika, u iznosu od 70% utvrđene cijene, i psiholog (polaznik edukacije), lično, u iznosu od 30% utvrđene cijene.
- (3) Troškovi edukacije i završne provjere znanja uplaćuju se u iznosu propisanom rješenjem ministra iz stava (1) ovog člana, i to na račun nositelja edukacije, ovlaštenog u skladu sa odredbama ovog pravilnika, a nakon donesenih rješenja federalnog ministra u smislu člana 5. ovog pravilnika kojima se polaznicima edukacije odobrava pohađanje edukacije.

Član 20.

(Evidencije i dokumentacija)

- (1) O polaznicima edukacije koji su uspješno završili provjeru znanja Ministarstvo vodi evidenciju.
- (2) Dokumentaciju u vezi provođenja edukacije vodi i arhivira fakultet zdravstvenog usmjerjenja koji je nositelj edukacije, uz obavezu poštivanja propisa o zaštiti ličnih podataka.

VI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 21.

(Priznavanje edukacije obavljene u Federaciji, odnosno u Bosni i Hercegovini, kao i u inostranstvu)

Psihologu koji je obavio edukaciju za psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente, u Federaciji, odnosno u Bosni i Hercegovini, kao i u inozemstvu, može se priznati plan i program obavljenje edukacije, ukoliko ista odgovara Planu i programu edukacije propisanom ovim pravilnikom, kao i uspješno završena provjera znanja nakon obavljenje edukacije.

Član 22.

(Zahtjev za priznavanje edukacije)

- (1) Priznavanje edukacije iz člana 21. ovog pravilnika vrši federalni ministar, a na osnovu podnesenog dokumentiranog zahtjeva psihologa.
- (2) Uz zahtjev iz stava (1) ovog člana, prilaže se:
  - a) dokaz o završenoj VSS - smjer psihologija (VII stepen) ili dokaz o završenom drugom ciklusu bolonjskog sistema obrazovanja - smjer psihologija, a ako je fakultet završen u inostranstvu, uz ovjerenu diplomu dostavljaju se i nostrifikacija diplome;
  - b) plan i program obavljene edukacije za psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente ovjeren od strane organa koji ga je donio, a ako je u pitanju plan i program iz inostranstva, prevod istog sa ovjerom ovlaštenog prevoditelja, i
  - c) uvjerenje o uspješnoj provjeri znanja za psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente iz člana 21. ovog pravilnika.

Član 23.

(Rješenje o priznavanju edukacije)

- (1) Na osnovu podnesenog zahtjeva iz člana 22. ovog pravilnika, a po provedenom postupku, federalni ministar donosi rješenje.
- (2) Rješenje doneseno u smislu stava (1) ovog člana je konačno u upravnom postupku i protiv istog se može pokrenuti upravni spor saglasno propisima o upravnim sporovima.

Član 24.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 01-37-0148-1/19

28. januara 2019. godine

Sarajevo

Ministar

Doc. dr. **Vjekoslav Mandić**, s. r.**PRILOG 1.**FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
Federalno ministarstvo zdravstva**"PSIHOTERAPIJSKO SAVJETOVANJE ZA DJECU I ADOLESCENTE U CENTRIMA ZA MENTALNO ZDRAVLJE U ZAJEDNICI"**
- Plan i program edukacije -**1. OPĆI DIO PROGRAMA EDUKACIJE****1.1. Naziv programa**

Dvogodišnji program stručne edukacije pod nazivom "Psihoterapijsko savjetovanje za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici", namijenjene psiholozima, kao zdravstvenim saradnicima, uposlenim u centrima za mentalno zdravlje u zajednici, kao posebnim službama koje djeluju u okviru doma zdravlja.

1.2. Trajanje edukacije

Edukacija traje dvije školske godine, i to ukupno **1800 sati** u rasporedu kako slijedi:

- Prisustvovanje svim modulima - teorijski i istraživački rad, uz istraživanje i iščitavanje literature kroz samostalan rad uz konzultaciju predavača - 450 sati;
- Minimalno 210 sati kliničke prakse;
- Minimalno 120 sati supervizije sa supervizorom kojeg je odobrio nositelj edukacije;
- Minimalno 90 sati osobne terapije sa terapeutom kojeg je odobrio nositelj edukacije;
- Predani svi eseji tokom edukacije (4 eseja, 2 osobna razvojna profila) - ukupno 300 sati;
- Predano pet završenih instrumenata za praćenje oporavka djece ili adolescenata - 180 sati;
- Predan završni rad;
- Prijava za završni ispit;
- Pridržavanje etičkog kodeksa;
- Položen usmeni ispit pred povjerenstvom - 450 sati.

Edukacija se, u pravilu, obavlja u redovnom radnom vremenu.

2. OPIS PROGRAMA**2.1. Podaci o Programu edukacije**

Naziv Programa	Dvogodišnji Program edukacije pod nazivom "Psihoterapijsko savjetovanje za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici"
Uvjerenje	Psihoterapijski savjetnik za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici
Trajanje edukacije	2 godine - 4 semestra
Broj sati uloženih u edukaciju	1800 sati

Dvogodišnji program edukacije pod nazivom "Psihoterapijsko savjetovanje za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici" namijenjen je diplomiranim psiholozima i magistrima psihologije, onima koji rade sa djecom/mladima u centrima za mentalno zdravlje u zajednici u Federaciji Bosne i Hercegovine. Polaznici edukacije trebaju biti motivirani za edukaciju i spremni za sve zahtjeve rada na sebi u grupi i ličnog rasta i razvoja koji donosi edukacija. Edukacija pruža bazu svima koji svakodnevno rade s djecom i mladima. Studij traje četiri semestra, uključujući teoriju, istraživanje i proučavanje literature, kliničku praksu, kliničku superviziju, osobni razvoj, te pisanje eseja, osobnih razvojnih profila i završnog rada.

2.2. Sadržaj nastave i kompetencije koje polaznik stiče završetkom studija

Dvogodišnji program edukacije pod nazivom "Psihoterapijsko savjetovanje za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici" temelji se na razvojnom pristupu djeci i mladima inkorporirajući humanistički i integrativni pristup/Geštalt, TA, obiteljska, KBT/, te Self psihologiju, intrasubjektivne teorije i teorije odnosa kako što uspješnije raditi savjetodavni rad s djecom i mladim. S obzirom na specifičnosti djece i adolescenta, edukacija je bazirana na razumijevanju potreba i razvojnih faza djece i mlađih, te u skladu sa njihovim specifičnostima odabire se savjetodavna metoda i tehnika, integrirajući holistički i individualni pristup. Odnos dijete – savjetodavac je bitan dio procesa "oporavka", stoga se edukacija bazira na razumijevanju dinamike odnosa uključujući i značajne fenomene transfera - kontratransfera, projektivne identifikacije, paralelnog procesa, sekundarne traumatizacije, ali i sekundarne rezilijentnosti, u terapijsko savjetodavnom odnosu. Program edukacije temelji se na razvojnom pristupu djeci i mladima inkorporirajući humanistički i integrativni pristup (Geštalt, transakcijsku analizu, integrativnu analizu, self psihologiju, intrasubjektivne teorije i teorije odnosa).

Svi moduli su obavezni. Ukoliko polaznik izostane do dva (2) modula tokom akademske godine, može nastaviti pohađati edukaciju, ali mora nadoknaditi propušteno kroz pisanje eseja i istraživanje literature predviđene za modul koji je propustio.

Ukoliko polaznik izostane sa više od dva (2) modula u toku akademske godine, tada gubi pravo nastavka školovanja sa svojom grupom, te mora pauzirati i upisati nastavak edukacije sa sljedećom generacijom. Polaznik preuzima odgovornost da izvršava svoje obaveze u skladu sa zadatim programom (pisanje eseja, osobnih razvojnih profila, individualne terapije i sl.).

Uvođenjem jedinstvenih evropskih kriterija, te povezivanjem s drugim sličnim Univerzitetima/Organizacijama/Institutima/Asocijacijama, omogućava se uključivanje učesnika u module i programe u drugim zemljama članicama. Time se omogućava, ne samo, dodatno znanje i sposobnosti za rad sa djecom i mladima, već koordinirana saradnja s drugim evropskim zemljama i stručnjacima, razmjena iskustva i dobre kliničke prakse, već i mogućnost za kreiranje zajedničkih programa i pristupa u zaštiti djeteta.

Po uspješnom završetku ovog programa edukacije, polaznici će moći razlikovati psihoterapijsko savjetovanje djece i adolescenta od psihoterapijskog tretmana, kao i od savjetovanja koje se realizira sa odraslim klijentima. Polaznici edukacije će moći kritički procijeniti najistaknutija akademska istraživanja, analizirati profesionalne situacije i rješavati probleme u oblasti psihoterapijskog savjetovanja razvojne dobi. Polaznici će biti u mogućnosti učinkovito komunicirati s različitim učesnicima kroz sudjelovanje na konferencijama, kongresima i seminarima. Polaznici će biti u stanju analizirati i primijeniti Konvenciju o pravima djeteta, etička načela u ovoj veoma osjetljivoj oblasti, primijeniti Hodogram postupanja u zaštiti djece, saradivati sa institucijama i razmjenjivati informacije poštujući etička načela i pitanja u radu sa djecom, moći očuvati integritet profesije i izgraditi povjerenje sa klijentima i obiteljima, što je od presudne važnosti za uspješnost savjetodavnog tretmana.

Polaznici edukacije su osposobljeni da stečena znanja i vještine upotrebljavaju za kreiranje optimalnih savjetodavnih uvjeta sa ciljem zaštite integriteta djeteta, ublažavanja ili oticanja problema zbog kojeg se javljuju na savjetovanje, te da djeci i roditeljima/starateljima (institucijama) pomognu svojim znanjem i iskustvom da zajedno dođu do optimalnog rješenja. Na osnovu vještina usvojenih tokom edukacije bit će osposobljeni kreirati rješenja za problem sa kojima se mogu suočiti u svom radu.

Nakon završenog programa edukacije pod nazivom "Psihoterapijsko savjetovanje za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici", polaznici su osposobljeni:

- analizirati i uporediti različite razvojne faze kod djece i adolescenta
- prepoznati probleme razvojne dobi
- primijeniti širok raspon stečenih znanja o načelima, dijelovima, vrstama i pravilima (standardima) koji važe u psihoterapijskom savjetovanju razvojne dobi i iskustva stečena tokom edukacije u savjetodavnom radu sa djecom i adolescentima, njihovim roditeljima i institucijama
- pratiti, kontrolirati, analizirati i biti odgovorni za savjetodavni terapijski tok
- povezati i primijeniti zakonske propise koji se dovode u vezu sa psihoterapijskim savjetovanjem razvojne dobi, sa posebnim naglaskom na zlostavljanje i zanemarivanje djece uključujući i otuđenje djeteta
- da kontinuirano rade na osobnom rastu i razvoju, kao i svjesnost o važnosti stalne supervizije i intervizije za kvalitetu rada i sprječavanje radnog sagorijevanja
- da steknu znanja, vještine i osobne kvalitete neophodne za daljnji razvoj karijere i interes za cijeloživotno učenje, kao i za sticanje certificiranih zvanja iz oblasti psihoterapijskog savjetovanja za djecu i adolescente
- da argumentirano zagovaraju za dobrobit svojih klijenata i da kritički analiziraju rad kolega u slučajevima kada je dobrobit djece u pitanju
- da uvijek, i prije svega, argumentirano zagovaraju najbolji interes djeteta i da dijete uvijek bude u centru.

2.3. Struktura modula tokom edukacije

Opis	Sati
Teorija i istraživanje i isčitavanje literature – samostalno učenje	450
Klinička praksa	210
Klinička supervizija	125
Individualna terapija	100
Eseji	180
Osobni razvojni profili	120
Predani završni instrumenti za praćenje oporavka djece ili adolescenta (ASEBA)	180
Završni rad	435
Ukupno	1800

Program edukacije sadrži 15 modula, te završni rad s ukupnim opterećenjem 1800 sati. Polaznik je u obavezi da pohađa minimalno 100 sati individualne terapije, 125 sati kliničke supervizije, te da realizira 210 sati kliničke prakse. Tokom svake godine stručne edukacije polaznici pišu dva eseja (po jedan u svakom semestru), te osobni razvojni profil tokom svake godine. Na kraju procesa edukacije, a neposredno pred završni ispit, studenti su dužni predati završne instrumente za praćenje oporavka djece ili adolescenta (ASEBA instrument). Potom rade završni rad, čiji teorijski okvir, pisani rad i sažetak uz praktičnu prezentaciju brane kada ispune sve druge uvjete. Završni rad zahtjeva 435 sati rada.

Nastava se odvija u ciklusima, i to jednom mjesечно (od petka do nedjelje), u trajanju od ukupno 30 sati (20 aktivnih sati nastave i 10 sati izučavanja literature i samostalnih vježbi tokom modula). Svako predavanje obuhvata grupni proces, teorijska predavanja profesora, vježbe u malim grupama, superviziju prakticiranu u velikoj grupi, praktični rad, razvoj vještina i osobni rad na sebi. Nastava je organizirana kroz integrirani intenzivni modularni pristup što se kroz praksu pokazalo kao najefikasnije rješenje. Svakog mjeseca realizirat će se po jedan modul, nakon čega polaznici imaju vrijeme za samostalni rad, istraživanje literature, konsultativni rad sa profesorom i stručnim saradnicima

u nastavi (kroz direktnu ili online komunikaciju), kao i aktivni rad na osobnom rastu i razvoju. U nastavku je prikazan hodogram nastavnih jedinica.

2.4. Hodogram nastavnih jedinica

Šifra predmeta	Naziv predmeta	Broj sati (P+V+L+I)	Status predmeta
CMZ101	Razvojna psihologija i neuroznanost	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ102	Razvoj ličnosti	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ103	Razvojna psihopatologija 1	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ 104	Razvojna psihopatologija 2	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ105	Psihodiagnostika dječi i adolescenta	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ106	Rad sa traumatiziranim i zlostavljanom djecom i adolescentima	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ107	Uvod u istraživački rad i monitoring	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ108	Self i teorija odnosa	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ109	Transfer i kontraposition i Projektivna identifikacija	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ110	Savjetodavni terapijski pristupi	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ111	Osnovne metode i tehnike rada sa djećom	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ112	Osnovne metode i tehnike rada sa adolescentima	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ113	Preventivni programi i zakonska regulativa	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ114	Rad sa obiteljima, školama i institucijama sa posebnim osvrtom na visokokonfliktnе razvođe	30 (15+4+10+1)	Obavezni
CMZ115	Mentorski rad	30 (15+4+10+1)	Obavezni

Za sve predmete određene su metode rada, kojih se vi predavači pridržavaju. Predavači imaju slobodu da unutar ovih metoda rada kreiraju sadržaj za koji smatraju da će najbolje odgovarati grupi. Metode rada i realizacije nastavnih jedinica su:

- Grupni proces
- Teorija i prezentacija predavača
- Rad u malim grupama
- Rad u velikoj grupi.

Paralelno sa nastavnim programom, polaznici idu na osobnu individualnu psihoterapiju, rade kliničku praksu i rade na svojim supervizijama, kao obavezni dio cijelokupnog specijalističkog programa.

Program uključuje učenje različitih tehniki i pristupa:

- Konstruktivizam; uključuje, između ostalog, spoznavanje sebe i drugih, različitost odnosa, te socijalne konstrukcije važne za terapijski odnos
- Fenomenologija
- Neuroznanost
- Teorija polja
- Dijalog
- Učenje modela I-Thou, I-IT
- Holizam.

2.5. Načini provjere znanja

Tokom svake godine edukacije potrebno je napisati, predati i odbraniti dva (2) eseja/seminara na temu po odabiru od dole navedenih. Dodatno, na kraju svake godine polaznici pišu, predaju "Osobni razvojni profil" čija predaja je, uz ostale uvjete, neophodna za upis u sljedeću godinu, odnosno pristupanje završnom ispitu.

Eseji/Seminari i Osobni razvojni profil se ocjenjuje ocjenama od A do N (detaljnije u Prilogu "Kriterij za ocjenjivanje eseja i osobnog razvojnog profila") i ocjene se upisuju u index. Esej/seminar treba sadržavati 2.500 riječi, biti napisan na računalu, imati dvostruki prored, papir A4, margeine sve 2,5, font Book Antigua ili Times New Roman, veličina fonta 12. Naslovna strana treba sadržavati naziv eseja, ime i prezime kandidata, te datum predaje eseja. Isto pravilo vrijedi i za osobni razvojni profit.

Polaznici nakon svakog modula rade pismenu provjeru znanja koja se sastoje od pet (5) pitanja iz oblasti koje su tokom tog modula usvojili.

Godina	Teme eseja
1. godina edukacije	<p>1. esej: a) Kritički osrv na usporedbu, prednosti i nedostatke pojedinih psihoterapijskih i savjetodavnih pravaca (u odnosu na rad s djecom i adolescentima) b) Kritički osrv na stilove privrženosti uz pregled literature c) Kritički osrv na najveće izazove savjetodavnog rada s djecom</p> <p>2. esej a) Kritički osrv na najveće izazove savjetodavnog rada s adolescentima b) Rad sa traumatisiranim djecom c) Značaj savjetodavnog istraživanja u teoriji i praksi psihoterapijskog savjetovanja</p>
2. godina edukacije	<p>1. esej a) Prepoznavanje osobnih procesa u radu sa traumatisiranim djecom (može se navesti i druga problematika) b) Transfer, kontraposition i projektivne identifikacije u savjetodavnom radu c) Kreativne metode i tehnike u radu sa djecom i adolescentima</p> <p>2. esej Percepcija vlastite uspješnosti ili neuspješnosti u savjetodavnom radu prepoznavanja psihopatologije u kontinuumu internaliziranih i eksternaliziranih poremećaja kod djece i adolescenta - koji su Vaši razlozi da bi s nekim klijentima lakše ili teže radili i kako biste vodili savjetovanje?</p>

2.6. Sistem ocjenjivanja

Sistem ocjenjivanja posebno je reguliran. Program je postavljen na načelu kontinuiranog praćenja rada i ocjenjivanja polaznika. Tokom svakog modula, pored ispita koji se pismeno polažu, predavač kontinuirano prati prisutnost i aktivnost polaznika i posvećenost kroz rad u velikim ili malim grupama, kao i osobnu spremnost za individualni rad na sebi. Tokom edukacije obavezni su napisati i odbraniti eseje (po dva u svakoj godini), kao i osobne razvojne profile (za svaku godinu po jedan) na osnovu kojih se, također, prati kontinuirani razvoj studenta. Kako bi ispunio uvjete za izlazak na završni ispit, polaznik mora položiti sve ispite iz modula, odbraniti eseje i osobne razvojne profile, kao i dobiti pozitivne povratne informacije od predavača, osobnih terapeuta i supervizora. Ocjene se dodjeljuju po tzv. "criterion" sistemu sa tačno definiranim ocjenama za svaki opseg poena.

2.7. Završni ispit

Polaganje završnog ispita za sticanje zvanja "Psihoterapijski savjetnik za dječju i adolescentsku u centrima za mentalno zdravlje u zajednici" slijedi po ispunjenju svih ciljeva i normi edukacijskog programa i popunjene, te predate prijave za završni ispit. Organizira se u skladu sa odredbama Pravilnika o stručnom usavršavanju zdravstvenih saradnika u oblasti psihoterapijskog savjetovanja za dječju i adolescentsku donesenom od strane federalnog ministra zdravstva.

Ispit se sastoji od četiri dijela:

- a) prvi dio je studija slučaja (10.000 / 13.000 riječi). Polaznik mora prikazati klijenta koji dolazi iz njenog/njegovog glavnog područja prakse. Svaki polaznik dobija na uvid smjernice; studija slučaja mora biti napravljena prema njima. Ovaj dio ispita se procjenjuje ocjenom: "zadovoljio" ili "nije zadovoljio".
- b) drugi dio je praktični i usmeni ispit. Primjer ovog dijela ispita je javan i radi se u radionicama. Cilj ovog dijela ispita je omogućavanje polazniku da demonstrira svoje savjetodavne vještine u manjoj grupi i jasnu distinkciju između savjetodavnog i psihoterapijskog rada, u vremenskom okviru od 30 min. (seansa). Nakon seanse polaznik mora odgovoriti na teorijska i metodološka pitanja koja su vezana za posao koji je upravo obavio. Obje cjeline drugog dijela ispita se procjenjuju ocjenom: "zadovoljio" ili "nije zadovoljio".
- c) treći dio ispita sastoji se od javne prezentacije jedne od glavnih tema iz područja dječjeg i adolescentnog psihoterapijskog savjetovanja gdje se od kandidata

- očekuje da demonstrira akademske sposobnosti izabrane teme. Nakon prezentacije publike i ispitičači polazniku postavljaju pitanja. Ovaj dio ispita se procjenjuje ocjenom: "zadovoljio" ili "nije zadovoljio".
- d) četvrti dio ispita sastoji se od završne riječi predsjednika komisije o kandidatu za sticanje zvanja "Psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednicu" koji slijedi nakon kratkog vjećanja članova komisije.

**2.8. Uvjeti za dobijanje uvjerenja i sticanje zvanja
"Psihoterapijski savjetnik za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednicu"**

- Prisustvovanje svim modulima - teorijski i istraživački rad, uz istraživanje i iščitavanje literature kroz samostalan rad uz konsultaciju predavača - 450 sati
- Minimalno 210 sati kliničke prakse

- Minimalno 120 sati supervizije sa supervizorom kojeg je odobrio nositelj edukacije
  - Minimalno 90 sati osobne terapije sa terapeutom kojeg je odobrio nositelj edukacije
  - Predani svi eseji tokom edukacije (4 eseja, 2 osobna razvojna profila) - ukupno 300 sati
  - Predano pet završenih instrumenata za praćenje oporavka djece ili adolescenata (prijeđlog ACHEMBACH-ASEBA, stilovi privrženosti) - 180 sati
  - Predan završni rad
  - Prijava za završni ispit
  - Pridržavanje etičkog kodeksa
  - Položen završni ispit pred komisijom - 450 sati
- Ukupno: **1.800 sati**

2.9. Nastavni plan i program

I GODINA

R.b.	I semestar	Sati (p + v + s) (P+V+L+I)	Kod
1.	Razvojna psihologija i neuroznanost	30 (15+4+10+1)	CMZ101
2.	Razvoj ličnosti	30 (15+4+10+1)	CMZ102
3.	Razvojna psihopatologija 1	30 (15+4+10+1)	CMZ103
4.	Razvojna psihopatologija 2	30 (15+4+10+1)	CMZ104
5.	Psihodijagnostika djece i adolescenata	30 (15+4+10+1)	CMZ105
	Esej 1	45	
	Klinička praksa	45	
	Klinička supervizija	30	
	Osobna terapija	30	

R.b.	II semestar	Sati	Kod
1.	Rad sa traumatisiranim i zlostavljenom djecom i adolescentima	30 (15+4+10+1)	CMZ106
2.	Uvod u istraživački rad i monitoring	30 (15+4+10+1)	CMZ107
3.	Self i teorija odnosa	30 (15+4+10+1)	CMZ108
4.	Transfer i kontratransfer i Projektivna identifikacija	30 (15+4+10+1)	CMZ109
5.	Savjetodavni terapijski pristupi	30 (15+4+10+1)	CMZ110
	Esej 2	45	
	Osobni razvojni profil	30	
	Klinička praksa	60	
	Klinička supervizija	30	
	Osobna terapija	15	

II GODINA

R.b.	III semestar	Sati	Kod
1.	Osnovne metode i tehnike rada sa djecom	30 (15+4+10+1)	CMZ111
2.	Osnovne metode i tehnike rada sa adolescentima	30 (15+4+10+1)	CMZ112
3.	Preventivni programi i zakonska regulativa	30 (15+4+10+1)	CMZ113
4.	Rad sa obiteljima, školama i institucijama sa posebnim osvrtom na visokokonfliktnе razvode	30 (15+4+10+1)	CMZ114
5.	Mentorski rad	30 (15+4+10+1)	CMZ115
	Esej 3	45	
	Klinička praksa	45	
	Klinička supervizija	30	
	Osobna terapija	30	

R.b.	IV semestar	Sati
1.	Esej 4	45
2.	Osobni razvojni profil	30
3.	Klinička praksa	60
4.	Klinička supervizija	30
5.	Osobna terapija	15
6.	Predani završni instrumenti za praćenje oporavka djece i adolescenata (5 instrumenata)	180
7.	Završni rad	450

3. NASTAVNI PLAN I PROGRAM

Šifra predmeta: CMZ101		Naziv predmeta: RAZVOJNA PSIHOLOGIJA I NEUROZNANOST			
		Godina: I	Semestar: I		
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10	Ispli: 1	
Status: Zajednički obavezni predmet	Predmeti – preduvjeti: Nema				
Nositelj predmeta: dr. med., neuropsihijatar za djecu i adolescente i psihoterapeut					
Stručni saradnik u nastavi: pedijatar i psihoterapeut					
Cilj predmeta:	Cilj nastave jest usvojiti znanja o normalnoj funkciji živčanog sistema, pokazuje se povezanost psihičkih procesa s funkcioniranjem mozga kroz neuroznanstvene discipline. Naglasak modula je na povezanosti psiholoških i bioloških faktora s posebnim naglaskom upoznavanja faktora odgovornih za funkcioniranje mozga.				
Sadržaj:	1. Istorija i filozofski korijeni razvojne psihologije. Definicije, problemi i ciljevi razvojne psihologije. 2. Teorije čovjekova razvoja. Psihoanalitičke (Freud, Erikson). Biheviorističke: klasične (Watson i Skinner) i teorije socijalnog učenja (Bandura). Razvojno - kognitivne teorije (Piaget, Kohlberg). Bronfenbrennerova teorija ekoloških sistema. Bowlbyjeva teorija razvoja privrženosti. 3. Metodologija istraživanja čovjekovog razvoja. Eksperiment, korelacijsko istraživanje, sustavno opažanje. Longitudinalni i transverzalni načrti istraživanja. 4. Biološke osnove ponašanja i razvoja. Osnovni pojmovi iz genetike. Mehanizmi prenosa naslijednih svojstava. Genetske i hromosomske anomalije. Osnove bihevioralne genetike. 5. Uticaj okolinskih faktora na razvoj. Obitelj (odnos roditelj - dijete; odnosi među braćom). Izvanobiteljski faktori razvoja (vršnjaci, vrtić, nastavnici i škola, mas-mediji). 6. Začeće, prenatalni razvoj i rođenje. Začeće i faze prenatalnog razvoja. Uticaj okolinskih faktora na prenatalni razvoj. Rođenje. 7. Razvoj u prve dvije godine života. Tjelesno-motorički razvoj. Perceptivno-kognitivni razvoj. Razvoj govora. Emocionalno-socijalni razvoj. 8. Razvoj u predškolskog dobi (rano djetinjstvo). Tjelesno-motorički razvoj. Kognitivni razvoj. Socijalni razvoj i razvoj ličnosti. 9. Razvoj u srednjem djetinjstvu (rana školska dob). Tjelesni i kognitivni razvoj. Socijalni razvoj i razvoj ličnosti. 10. Adolescencija. 1. Različita određenja adolescentnog perioda. 2. Teorijske postavke o adolescenciji. 3. Fizički i seksualni razvoj. 4. Kognitivni razvoj (formalno operacionalno mišljenje; moralni razvoj; egocentrizam). 5. Socijalni razvoj i razvoj ličnosti (odnosi s roditeljima; odnosi s vršnjacima; školska iskustva i izbor zanimanja; psihosocijalna zrelost). 6. Psihosocijalni aspekti zdravlja mladih (emocionalne teškoće; seksualnost i uz nju vezani problemi; rizična ponašanja). 11. Neuroznanost				
Ishodi učenja:	Dobivanje uvida u međusobnu povezanost i uticaje mozga i neurološkog sistema sa psihičkim funkcioniranjem				
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije				10% 30% 20% 20% 15% 5%
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohadanje nastave i aktivno učeće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula				10% 20% 30% 40%

		Sati		Udio u ocjeni
Obaveze polaznika	Pohadjanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Čitanje literature Završni ispit nakon modula	15 3 3 10 1		10% 20% 30% - 40%
Literatura:	Obavezna literatura <ul style="list-style-type: none"> ▪ Guttmann G., Scholz-Strasser I. (Eds.) 1998. Freud and the Neurosciences. Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften. ▪ Lopez-Ibor J.J., Gaebel W., Maj M., Sartorius N. (2002) Psychiatry as a Neuroscience. John Wiley & Sons., LTD ▪ J.M. Schwartz, S. Begley (2005). Um i mozak – neuroplastičnost i moć mentalne sile. Zagreb ▪ R. Gregurev. Psihoterapija i neuroznanost. U: D. Kozarić-Kovačić, T. Frančišković (2014) Psihoterapijski pravci. (11-29) Zagreb: Medicinska naklada Dopunska literatura <ul style="list-style-type: none"> – Brajša-Žganec, A. (2003). Djete i obitelji: emocionalni i socijalni razvoj. Jastrebarsko: Naklada Slap. – Vasta, R., Haith, M. M. & Miller, S. A. (1998). Dječja psihologija: moderna znanost. Jastrebarsko: Naklada Slap. – Lacković-Grgin, K. (1994). Samopoimanje mladih. Jastrebarsko: Naklada Slap. – Šmit, V.H.O. (1999). Razvoj djeteta. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. – Bateman, A., Brown, D., Pedder, J. Introduction to Psychotherapy: An Outline of Psychodynamic Principles and Practice. London: Routledge; 2000.Schaie, K. W. i Willis, S. L. (2001) Psihologija odrasle dobi i starenja. Jastrebarsko: Naklada Slap. – Lasky, R. Dynamics of Development and the Therapeutic Process. New Jersey; Jason Aronson Inc.; 1993. – Van der Kolk BA, McFarlane AC, Weisaeth L, editors: Traumatic Stress: The Effects of Overwhelming Experience on Mind, Body, and Society. Guilford, New York, 1996. – Van der Kolk BA, Pelcovitz D, Roth S, Mandel FS, McFarlane A, Herman JL: Dissociation, somatization, and affect dysregulation: The complexity of adaptation to trauma. Am J Psychiatry 153(Suppl):83, 1996. – Kocjan-Hercigonja, D., Buljan-Flander, G. i Vučković, D. (1987). Hiperaktivno dijete. Jastrebarsko: Naklada Slap. – Predavač će tokom modula preporučiti dodatne izvore literature. – Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. – Ukoliko sugerirana literatura bude dostupna u elektronskom obliku, bit će uvrštena u biblioteku kako bi je polaznici nesmetano koristili. 			

Šifra predmeta: CMZ102	Naziv predmeta: RAZVOJ LIČNOSTI																				
	Godina: I	Semestar: I																			
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Citanje literature: 10 Ispit: 1																		
Status: Zajednički obavezni predmet	Predmeti – preduvjeti: Nema																				
Nositelj predmeta: klinički psiholog i psihoterapeut																					
Stručni saradnik u nastavi: diplomirani psiholog i psihoterapeut																					
Cilj predmeta:	Usvojiti znanja i produbiti razumijevanje ključnih teorija razvoja ličnosti s naglaskom na rani razvoj, djetinjstvo i adolescenciju u kontekstu savjetovanja i psihoterapije																				
Sadržaj:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teorije psihoseksualnog razvoja 2. Teorije psihosocijalnog razvoja 3. Ključni koncepti psihanalize, transakcijske analize i gestalstičke teorije 4. Teorije objektnih odnosa 5. Privrženost 6. Self-psihologija 																				
Ishodi učenja:	<p>Po završetku nastave na ovome modulu studenti će:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ definirati zdravi razvoj prema različitim teorijskim pristupima ▪ prepoznati odstupanja u razvoju prema različitim teorijskim pristupima ▪ objasniti etiologiju pojedinih poremećaja/teškoća iz razvojne perspektive ▪ stvoriti teorijski obuhvatan okvir konceptualizacije ciljeva i praćenja napretka tretmana 																				
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije	10% 30% 20% 20% 15% 5%																			
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula	10% 20% 30% 40%																			
Obaveze polaznika	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Sati</th> <th>Udio u ocjeni</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Pohađanje nastave i aktivno učešće</td> <td>15</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Grupni procesi</td> <td>3</td> <td>20%</td> </tr> <tr> <td>Vježbe u grupi i samostalno</td> <td>3</td> <td>30%</td> </tr> <tr> <td>Čitanje literature</td> <td>10</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit nakon modula</td> <td>1</td> <td>40%</td> </tr> </tbody> </table>		Sati	Udio u ocjeni	Pohađanje nastave i aktivno učešće	15	10%	Grupni procesi	3	20%	Vježbe u grupi i samostalno	3	30%	Čitanje literature	10	-	Završni ispit nakon modula	1	40%		
	Sati	Udio u ocjeni																			
Pohađanje nastave i aktivno učešće	15	10%																			
Grupni procesi	3	20%																			
Vježbe u grupi i samostalno	3	30%																			
Čitanje literature	10	-																			
Završni ispit nakon modula	1	40%																			
Literatura:	<p>Obavezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fulgosi, A. (1997). Psihologija ličnosti – teorija i istraživanja. Zagreb: Školska knjiga. ▪ Berk, L. E. (2015). Dječja razvojna psihologija. Zagreb: Naklada Slap ▪ Larsen, R. J., Buss, D. M. (2008). Psihologija ličnosti: domene znanja o ljudskoj prirodi. Jastrebarsko: Naklada Slap. (str. 1-57, 270-369) ▪ Kozarić Kovačić, D., Francišković, T. (2014). Psihoterapijski pravci. Zagreb: Medicinska naklada ▪ Evans, K., Gilbert, M. (2005). An Introduction to Integrative Psychotherapy ▪ Berlin, L.J., Cassidy, J. i Appleyard, K. (2008). The influence of early attachments on otherrelationships. In J. Cassidy i P. R. Shaver (Ur), Handbook of Attachment, Theory, Research, and Clinical Application. New York: Guilford Press, 333-347 <p>Dodatna literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bowlby, J. (1988). A Secure Base: Parent-Child Attachment and Healthy Human Development. Basic Books, Harper & Row, New York. – Buckley, P. (1986). Essential Papers on Object Relations. New York University Press, New York. – Allen, J., Moore, C., Kuperminc, G. i Bell, K. (1998). Attachment and adolescent psychosocial functioning. <i>Child Development</i>, 69, 1406–1419 – Allen, J.P., McElhaney, K.B., Kuperminc, G.P. i Jodl, K.M. (2004). Stability and change in attachment security across adolescence. <i>Child Development</i>, 75(6), 1792-1805. – Ammaniti, M., van IJzendoorn, M. H., Speranza, A. M i Tambelli, R. (2000). Internal Working Models of Attachment During Late Childhood and Early Adolescence: An Exploration of Stability and Change. <i>Attachment & Human Development</i>, 2(3), 328-346. – Cashdan, S. (1988). Object relations Therapy: Using the Relationship. New York. WW Norton & Co. – Kohut, H (1977) The Restoration of the Self. New York International Universities Press. – Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. – Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. 																				

Šifra predmeta: CMZ103	Naziv predmeta: RAZVOJNA PSIHOPATOLOGIJA 1					
	Godina: I	Semestar: I				
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Citanje literature: 10 Ispit: 1			
Status: Zajednički obavezni predmet	Predmeti – preduvjeti: Nema					
Nositelj predmeta: psihijatar za djecu i adolescente i psihoterapeut						
Stručni saradnik u nastavi: diplomirani psiholog i psihoterapeut						
Cilj predmeta:	Upoznati polaznike s fiziološkim razvojem u ranom i srednjem djetinjstvu, čimbenicima pojave odstupanja od zdravog razvoja i pojave psihopatologije. Pokazati studentima značaj crteža i igre kod djece, kako u kontekstu prepoznavanja zdravog razvoja, kao i odstupanja od zdravog razvoja, kao i mogućnostima dječjeg crteža i igre u terapiji. Pojasniti studentima najčešće kliničke slike psihopatoloških poremećaja kod djece, te osnove terapijskog rada – savjetodavnog/psihoterapijske intervencije.					
Sadržaj:	1. Rani razvoj – prve tri godine života 2. Rani odnos majka dijete, razvoj privrženosti i objektni odnos 3. Dijete i limbicka komunikacija 4. Govor, crtež i igra djeteta 5. Redukcija kapaciteta za zdravo majčinstvo 6. Posljedice karencoje ranog odnosa majka-dijete: osjećenja razvoja zdrave privrženosti i psihopatologija 7. Razvoj u srednjem djetinjstvu 8. Anklozni i depresivni poremećaji kod djece 9. Poremećaji eliminacije i poremećaji autističnog spektra 10. Rizična djeca – spektar psihopatologije 11. Osnovni principi savjetodavnog/psihoterapijskog rada s djecom					
Ishodi učenja:	Polaznici edukacije će biti sposobljeni za: ▪ prepoznavanje dinamike fiziološkog razvoja ▪ prepoznavanje odstupanja od fiziološkog razvoja i stupnja ▪ razlikovanje psihopatoloških pojava na razini simptoma, sindroma, poremećaja ▪ primjenu usvojenih znanja u savjetodavnom/psihoterapijskom radu					
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije					
	10% 30% 20% 20% 15% 5%					
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula					
	10% 20% 30% 40%					
Obaveze polaznika	Sati		Udio u ocjeni			
	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Čitanje literature Završni ispit nakon modula	15 3 3 10 1	10% 20% 30% - 40%			
Literatura:	<p>Obvezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vlastelica M.: Rani odnos majka-dijete u svjetlu neuroantsvenih spoznaja. Zagreb: Medicinska naklada, 2014. ▪ Pernar M., Frančićević T.: Psihološki razvoj čovjeka. Rijeka: Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2008. ▪ Piaget J.: Razvojna psihologija Jeana Piageta. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2002. ▪ Nikolić S.: Mentalni poremećaji djece i omladine, Znanstveni temelji kliničke prakse, Zagreb Školska knjiga, 1998. ▪ Freud A.: Normalnost i patologija djece. Zagreb: Prosvjeta, 2000. ▪ Graovac M.: Kliničke manifestacije psihopatologije razvojne i adolescentne dobi. <p>Dodatacna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vasta R., Haith M.M. i Miller S.A. Dječja psihologija. Jastrebarsko: Naklada Slap, 1997. - Winnicott D.W.: Dijete, obitelj i varnski svijet. Zagreb: Naprijed, 1980. - Winnicott D.W.: The mother-infant experience of mutuality. In E. Anthony and T. Bender (Eds.), Parenthood: Its Psychology and Psychopathology. Boston: Little, Brown & Co., 1970. - Mahler M.S., Pine F., Bergmann A.: The psychological birth of the human infant: Symbiosis and individuation. New York: Basic Books, 1975. - Kocijan Hercigonja D.: Psihofarmakoterapija djece i adolescenata. Medicus 2002; 11(2):259 – 262. - Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. - Edukacijski materijali, u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. 					

Šifra predmeta: CMZ104	Naziv predmeta: RAZVOJNA PSIOPATOLOGIJA 2																				
	Godina: I	Semestar: I																			
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10 Ispit: 1																		
Status: Zajednički obaveznii predmet	Predmeti – preduvjeti: Nema																				
Nositelj predmeta: psihijatar za djecu i adolescente i psihoterapeut																					
Stručni saradnik u nastavi: diplomirani psiholog i psihoterapeut																					
Cilj predmeta:	<p>Cilj ovog kolegija je objasniti specifičnosti adolesencije - završne faze psihološkog razvoja, riječine podfaze i dobra razgraničenja adolesencije, kao i specifični razvojni konflikte i razvojne zadaće adolesencije. Polaznik edukacije će biti sposoban opisati razvoj identiteta u adolesenciji, faktore rizika i faktore zaštite tokom adolescentnog razvoja te specifičnu porodičnu/obiteljsku dinamiku porodice/obitelji s adolescentom.</p> <p>Prateći razvojne procese u dinarniku unutar i izvan psihizma adolescenta, polaznik edukacije će razlikovati fiziološke razvojne procese od psihopatoloških stanja u adolesenciji.</p> <p>Polaznik će opisati specifičnosti poremećaja ponašanja u adolesenciji i identificirati psihopatološka stanja „maskirana“ poremećajima ponašanja. Definiranjem anksioznosti i depresivnosti u kontekstu razvoja, polaznik će razlikovati kliničke slike najčešćih anksioznih i depresivnih poremećaja u adolescentu.</p> <p>Polaznik će naučiti razlikovati spektar autogaširivih ponašanja adolescenta, značenje školskog/akademskog uspjeha/neuspjeha, te uticaj na formiranje samopoštovanje adolescenta.</p> <p>Polaznik će nabrojati uzroke i posljedice zloupotrebe psihotaktivnih supstanci u adolesenciji, definirati pojам prepsihiotičnih i psihiotičnih stanja u adolesenciji i razlikovati ih od patoloških stanja u odrasloj dobi.</p> <p>Polaznik će prepozнатi psihološko značenje psihosomatskih poremećaja u adolesenciji i nabrojati najčešće kliničke slike psihosomatskih poremećaja u adolesenciji.</p> <p>Polaznik će opisati kliničke slike poremećaja prehrane u adolesenciji, te vrste komperzatornih ponašanja adolescenta s anoreksijskom/bulimijom i otkriti emocionalne konflikte i psihodinamiku porodice/obitelji</p> <p>Polaznik će se informirati o specifičnosti psihofarmakološkog i psihoterapijskog liječenja te savjetodavnog rada s adolescentima..</p>																				
Sadržaj:	<ol style="list-style-type: none"> Razvoj u adolesenciji, potfaze adolesencije (rana, srednja i kasna adolesencija) Razvoj identiteta u adolesenciji Adolescent u porodičnoj obitelji Rizični i zaštitni faktori za razvoj psihopatoloških poremećaja u adolesenciji Poremećaj ponašanja u adolesenciji Anksiozni i depresivni poremećaji u adolesenciji Autogaširiva ponašanja adolescenta Školsko/akademsko funkcioniranje adolescenta Zloupotreba psihotaktivnih tvari u adolesenciji Prepsihiotična i psihiotična stanja u adolesenciji Psihosomatski popremecaji u adolesenciji Poremećaji prehrane - anoreksija i bulimija Osnovni principi u psihofarmakoterapijskom liječenju adolescenta 																				
Ishodi učenja:	<p>Polaznici će biti sposobljeni za:</p> <ul style="list-style-type: none"> Prepoznavanje razvojnih specifičnosti adolesencije, te očekivanih/fizioloških konflikata u adolesenciji Razumijevanje značaja rizičnih i zaštitnih faktora tokom adolescentnog razvoja Razumijevanje razvoja identiteta i samopoštovanja u adolesenciji Prepoznavanje karakterističnih kliničkih slika psihopatoloških poremećaja u adolesenciji Povezivanje psihopatoloških fenomena u adolesenciji sa porodičnom/obiteljskom dinamikom 																				
Načini izvođenja nastave:	<table> <tr> <td>Grupni procesi</td><td>10%</td></tr> <tr> <td>Teorija i prezentacija predavača</td><td>30%</td></tr> <tr> <td>Vježbe u malim grupama</td><td>20%</td></tr> <tr> <td>Vježbe u velikoj grupi</td><td>20%</td></tr> <tr> <td>Samostalni rad</td><td>15%</td></tr> <tr> <td>Konsultacije</td><td>5%</td></tr> </table>			Grupni procesi	10%	Teorija i prezentacija predavača	30%	Vježbe u malim grupama	20%	Vježbe u velikoj grupi	20%	Samostalni rad	15%	Konsultacije	5%						
Grupni procesi	10%																				
Teorija i prezentacija predavača	30%																				
Vježbe u malim grupama	20%																				
Vježbe u velikoj grupi	20%																				
Samostalni rad	15%																				
Konsultacije	5%																				
Načini praćenja i provjere znanja:	<table> <tr> <td>Pohađanje nastave i aktivno učešće</td><td>10%</td></tr> <tr> <td>Grupni procesi</td><td>20%</td></tr> <tr> <td>Vježbe u grupi i samostalno</td><td>30%</td></tr> <tr> <td>Završni ispit nakon modula</td><td>40%</td></tr> </table>			Pohađanje nastave i aktivno učešće	10%	Grupni procesi	20%	Vježbe u grupi i samostalno	30%	Završni ispit nakon modula	40%										
Pohađanje nastave i aktivno učešće	10%																				
Grupni procesi	20%																				
Vježbe u grupi i samostalno	30%																				
Završni ispit nakon modula	40%																				
Obaveze polaznika	<table> <thead> <tr> <th></th><th>Sati</th><th>Udio u ocjeni</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Pohađanje nastave i aktivno učešće</td><td>15</td><td>10%</td></tr> <tr> <td>Grupni procesi</td><td>3</td><td>20%</td></tr> <tr> <td>Vježbe u grupi i samostalno</td><td>3</td><td>30%</td></tr> <tr> <td>Čitanje literature</td><td>10</td><td>-</td></tr> <tr> <td>Završni ispit nakon modula</td><td>1</td><td>40%</td></tr> </tbody> </table>				Sati	Udio u ocjeni	Pohađanje nastave i aktivno učešće	15	10%	Grupni procesi	3	20%	Vježbe u grupi i samostalno	3	30%	Čitanje literature	10	-	Završni ispit nakon modula	1	40%
	Sati	Udio u ocjeni																			
Pohađanje nastave i aktivno učešće	15	10%																			
Grupni procesi	3	20%																			
Vježbe u grupi i samostalno	3	30%																			
Čitanje literature	10	-																			
Završni ispit nakon modula	1	40%																			
Literatura:	<p>Obvezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> Rudan V., Normalni adolescentni razvoj, Medix 10;52,36-39 Tomori M. Normalnost u adolesenciji. Beograd: Avalske sveske, 1979:296-103. Rudan V. Zaokupljenost sobom u adolesenciji. Pedijatrija danas 2003;12:16. Nikolić S. Mentalni poremećaji u djece i omladine, Znanstveni temelji kliničke prakse, Zagreb Školska knjiga, 1998. Graovac M. Kliničke manifestacije psihopatologije razvojne i adolescentne dobi. U: Frančićković T, Moro Lj. (ur.) Psihijatrija, Zagreb, Medicinska naklada 2009, 318-333. <p>Dodatačna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> Graovac M. Adolescent u obitelji. Medicina fluminensis 2010; 46(3):229-340. Vidović V.: Anoreksija i bulimija, Psiha, Zagreb, 1998. Looney G.J., Oldham D.G., Normal adolescent development u Kaplan H.I. i Sadock B.J. Comprehensive textbook of Psychiatry, V. ed., Williams&Wilkins, Baltimore 1995., vol 3; 1710-1715.Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. 																				

Šifra predmeta: CMZ105	Naziv predmeta: PSIHODIJAGNOSTIKA DJECE I ADOLESCENATA				
	Godina: I	Semestar: I			
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10 Ispit: 1		
Status: Zajednički obavezni predmet	Predmeti – preduvjeti: Nema				
Nositelj predmeta: klinički psiholog i psihoterapeut					
Stručni saradnik u nastavi: diplomirani psiholog i psihoterapeut					
Cilj predmeta:	Cilj je upoznavanje i razumijevanje s metodama i specifičnostima psihološke procjene djece i adolescenata, kao i razumijevanje faktora povezanih s procjenom. Definirat će se karakteristike i mogućnosti različitih psihodijagnostičkih instrumenata i metoda procjene kroz više aspekata od procjene do interpretacije i intervencije u radu s djecom i adolescentima.				
Sadržaj:	1. Psihološka procjena djece i adolescenata - specifičnosti 2. Od procjene do intervencije 3. Metode, testovi i tehnike: procjena općih i specifičnih područja razvoja 4. ASEBA (skala procjene ponašanja za samoprocjenu, roditelje i školu) 5. Metode, testovi i tehnike: procjena ličnosti, psihosocijalnog funkcioniranja i traumatizacije 6. Procjena porodice/obitelji kao dio procjene djeteta 7. Interpretacija nalaza i indikacije za tretman 8. Savjetovanje roditelja i preporuke 9. Etičke dileme				
Ishodi učenja:	Polaznici će moći razumjeti specifičnosti psihodijagnostike djece i adolescenata. Moći će odabrati i integrirati različite podatke dobivene psihološkom procjenom (priključivanje podataka, intervju, opažanje, razvojni testovi, testovi inteligencije i neuropsihološki testovi, testovi/upitnici ličnosti i psihosocijalnog funkcioniranja, projektivne i poluprojektivne metode). Na osnovu integracije dobivenih podataka moći će odabrati bitne podatke u nalazu, definirati indikacije za tretman, te informacije i preporuku za roditelje.				
Načini izvodenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije	Sati	10% 30% 20% 20% 15% 5%		
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula	Sati	10% 20% 30% 40%		
Obaveze polaznika	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Čitanje literature Završni ispit nakon modula	Sati	15 3 3 10 1	Udio u ocjeni	10% 20% 30% - 40%
Literatura:	Obavezna literatura <ul style="list-style-type: none"> - Wenar, C. (2003). Razvojna psihopatologija i psihiatrija. Jastrebarsko: Naklada Slap. - Mash, E.J. & Barkley R.A. (2014). Child Psychopathology. New York: The Guilford Press. - Geldard, K. & Geldard, D. (2006). Counselling Children; A Practical Introduction. London: SAGE Publications. Dopunska literatura <ul style="list-style-type: none"> - Vulić-Prtorić, A. (2003). Depresivnost u djece i adolescenata. Jastrebarsko: Naklada Slap. - Vulić-Prtorić, A. & Cifrek Kolarić, M. (2011). Istraživanja u razvojnoj psihopatologiji. Jastrebarsko: Naklada Slap - Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. - Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. - Ukoliko sugerirana literatura bude dostupna u elektronskom obliku, bit će uvrštena u biblioteku, kako bi je polaznici nesmetano koristili. 				

Šifra predmeta: CMZ106	Naziv predmeta: RAD SA TRAUMATIZIRANOM I ZLOSTAVLJANOM DJECOM I ADOLESCENTIMA		
Godina: I	Semestar: II		
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10 Ispit: 1
Status: Zajednički obavezni predmet	Predmeti – preduvjeti: Nema		
Nositelj predmeta: klinički psiholog i psihoterapeut			
Stručni saradnik u nastavi: diplomirani psiholog i psihoterapeut			
Cilj predmeta:	Osnažiti sudionike za suočavanje s ovom problematikom, te produbiti njihova znanja i vještine savjetodavnog i terapijskog rada, koje će im omogućiti adekvatno odgovaranje na potrebe zlostavljanje i zanemarene djece, odnosno osiguranje njihovog najboljeg interesa. Upoznavanje s problemima zlostavljanja i zanemarivanja djece, te načinima uspostavljanja odnosa i adekvatnog odgovaranja u ovisnosti od problema.		
Sadržaj:	1. Oblici zlostavljanja djece 2. Znakovi zlostavljanja kod djece 3. Posljedice traumatskih iskustava kod djece 4. Rizični faktori i posljedice seksualnog zlostavljanja 5. Vršnjačko nasilje 6. Cyberbullying 7. Terapijski rad sa traumatiziranom djecom i metode rada sa djecom 8. Načini procjene i forenzički osjetljiva terapija 9. Modaliteti terapijske podrške zlostavljanju djetetu i njihovim nezlostavljujućim roditeljima 10. Uključenost okoline u proces terapije 11. Intervencije u najboljem interesu djeteta 12. Iskustva i praksa rada u Poliklinici za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba		
Ishodi učenja:	Po završetku nastave na ovome modulu polaznici će: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prepoznati oblike i uočiti znakove zlostavljanja nad i među djećom ▪ Slijediti osnovne vještine tretmansko rada s psihotraumatiziranim djecom ▪ Integrirati znanje o savjetodavnom radu sa djetetom bliskim podržavajućim osobama ▪ Prepoznati važnost multidisciplinarnosti i intersektorske saradnje u zaštiti djeteta ▪ Pratići novosti o zakonsko-pravnom okviru djelovanja u slučaju zlostavljanja djeteta. 		
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije	10% 30% 20% 20% 15% 5%	
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula	10% 20% 30% 40%	
Obaveze polaznika	Sati		Udio u ocjeni
	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Čitanje literature Završni ispit nakon modula	15 3 3 10 1	10% 20% 30% - 40%
Literatura:	<p>Obavezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Buljan Flander, G., Kocijan Hercigonja, D. (2003). Zlostavljanje i zanemarivanje djece. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižница. ▪ Bilić, V.; Buljan Flander, G., Hrpka, H. (2012). Nasilje nad djeecom i među djećom. Zagreb: Naklada Slap. ▪ Buljan Flander, G., Baćan, M., Matečković, D. (2010). Nasilna ponašanja mladih - Zašto je ljubav važna? Zagreb: Nacionalna sveučilišna knjižница. ▪ Miller A. (1995). Drama djetinjstva. Zagreb: Educa. ▪ Olweus D. (1998). Nasilje među djećom u školi. Zagreb: Školska knjiga. <p>Dodatna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lacković – Grgin K. (2000). Stres u djece i adolescenata, Jastrebarsko: Naklada Slap. - Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. - Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. - Ukoliko sugerirana literatura bude dostupna u elektronskom obliku, bit će uvrštena u biblioteku kako bi je polaznici nesmetano koristili. 		

Šifra predmeta: CMZ107	Naziv predmeta: UVOD U ISTRAŽIVAČKI RAD I MONITORING					
	Godina: I	Semestar: II				
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10 Ispit: 1			
Status: Zajednički obvezni predmet	Predmeti – preduvjeti: Nema					
Nositelj predmeta: dr. med., neuropsihijatar za djecu i adolescente i psihoterapeut						
Stručni saradnik u nastavi: psiholog i psihoterapeut						
Cilj predmeta:	Sticanje osnovnih znanja o istraživanjima psihoterapijskih procesa, ovladati glavnim tehnikama postavljanja načita, prikupljanja i analize podataka, senzibilizacija na etička pitanja i etičke dileme i priprema za etičko ponašanje u struci.					
Sadržaj:	1. Specifičnosti istraživanja u dječjoj i adolescentnoj populaciji 2. Specifičnosti istraživanja savjetodavnog procesa 3. Pregled razvoja istraživanja 4. Planiranje istraživanja 5. Različitost pristupa u istraživanju 6. Vodenje savjetodavnog intervjua 7. Procjena 8. Vodenje savjetodavnog dnevnika (početak, tok i završetak savjetodavnog rada)					
Ishodi učenja:	Po završetku nastave na ovom modulu polaznici će biti u mogućnosti objasniti i primijeniti osnovna načela istraživanja, prije svega, za kvalitetnije praćenje stručne i naučne literature i kritički odnos prema toj literaturi i prikazima provedenih istraživanja. Zbog toga se u modulu posebno insistira na usvajajuju osnovne naučne pismenosti, ovlađavanju stručnim nazivljem u tom području, te na upoznavanju (i prihvatanju) etike istraživačkog čina u odgoju i obrazovanju.					
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije	10% 30% 20% 20% 15% 5%				
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula	10% 20% 30% 40%				
Obaveze polaznika	Sati		Udio u ocjeni			
	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Čitanje literature Završni ispit nakon modula	15 3 3 10 1	10% 20% 30% - 40%			
Literatura:	<p>Obavezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ J. Grgurić, M. Jovancević (2017) Preventivna i socijalna pedijatrija. Zagreb: Medicinska naklada Šepelić: Istraživanja u psihoterapiji. U: D. Kozarić-Kovačić, T. Frančišković (2014) Psihoterapijski pravci. (498-516) Zagreb: Medicinska naklada ▪ M. Grubišić-Ilić: Etika u psihoterapiji. U: D. Kozarić-Kovačić, T. Frančišković (2014) Psihoterapijski pravci. (516-526) Zagreb: Medicinska naklada <p>Dodatna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> – Muratbegović, E., Šućur-Janjetović, V. (2013). Etički kodeks istraživanja sa djecom i o djeci u Bosni i Hercegovini. Tuzla: Repro Kančić-McLeod, J. (1994). Doing Counselling Researching. London: Sage. – Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. – Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. – Ukoliko sugerirana literatura bude dostupna u elektronskom obliku, bit će uvrštena u biblioteku kako bi je polaznici nesmetano koristili. 					

Šifra predmeta: CMZ108		Naziv predmeta: SELF I TEORIJA ODNOSA					
Godina: I		Semestar: II					
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10	Ispit: 1			
Status: Zajednički obavezni predmet		Predmeti – preduvjeti: Nema					
Nositelj predmeta: psiholog i psihoterapeut							
Stručni saradnik u nastavi: diplomirani psiholog i psihoterapeut							
Cilj predmeta:	Usvajanje znanja o normalnom i patološkom razvoju selfa i osnovama self-terapije. Cilj modula, također, je i upoznavanje sa teorijama objektnih odnosa i njihovim značajem u dječjoj i adolescentnoj psihoterapiji i savjetovanju.						
Sadržaj:	1. Normalni razvoj Selfa – razvojne faze 2. Realni i idealni Self 3. Self evaluacija 4. Self kod traumatizirane djece i istraživanja 5. Self terapija 6. Teorije i učenje W.R.D. Fairbairn-a, M Klein, M. Mahler, D.W. Winnicott, J Bowlby i drugih o razvoju objektnih odnosa kod djeteta 7. Važnost dijadnog odnosa majka-dijete, te o refleksiji istog na sve kasnije odnose, 8. Rana formacija objekta i selfa 9. Transfer i kontratransfer u terapijskom odnosu i njihovoj važnosti za terapijski proces 10. Refleksija ranih objektnih odnosa na terapijski odnos i na ostale odnose						
Ishodi učenja:	Po završetku nastave na ovom modulu polaznici će biti u mogućnosti povezati i primijeniti osnovna teorijska i praktična znanja vezana za prepoznavanje razvoja selfa i self terapiju, kao i teorijska znanja o teorijama objektnih odnosa i refleksiji ranih objektnih odnosa na ostale odnose.						
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije		10% 30% 20% 20% 15% 5%				
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula		10% 20% 30% 40%				
Obaveze polaznika	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Čitanje literature Završni ispit nakon modula	Sati		Udio u ocjeni			
		15		10%			
		3		20%			
		3		30%			
		10		-			
		1		40%			
Literatura:	Obavezna literatura <ul style="list-style-type: none"> ▪ Enić, L. (2008). Psihodinamička psihijatrija, tom 1. Historija, osnovni principi, teorije. Beograd: Javno poduzeće službeni glasnik. ▪ Greenberg, J. R. in Mitchell, S.A. (1983). Object relations in psychoanalytic theory. Cambridge: Harvard University Press. Dodatna literatura <ul style="list-style-type: none"> - Kohut, H. (1990/1971). Analiza sebstva. Zagreb: Naprijed. - Mahler, M. S., Pine, F. in Bergman, A. (1975). The psychological birth of the human infant. London: Hutchinson. - Žvelc, G. (2011). Razvojne teorije v psihoterapiji. Ljubljana: Založba IPSA. - Buckley, P. (1986). Essential Papers on Object Relations. New York: New York University press. - Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. - Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. - Ukoliko sugerirana literatura bude dostupna u elektronskom obliku, bit će uvrštena u biblioteku kako bi je polaznici nesmetano koristili. 						

Šifra predmeta: CMZ109	Naziv predmeta: TRANSFER, KONTRATRANSFER I PROJEKTIVNA IDENTIFIKACIJA		
	Godina: I	Semestar: II	
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10 Ispit: 1
Status: Zajednički obavezni predmet	Predmeti – preduvjeti: Nema		
Nositelj predmeta: psihijatar za dječju i adolescente i psihoterapeut			
Stručni saradnik u nastavi: diplomirani psiholog i psihoterapeut			
Cilj predmeta:	Usvajanje znanja o pojavi i značenju transfera i kontratransfera u psihoterapijskom procesu. Poseban naglasak će biti stavljen na odnos klijent-savjetodavač, osobine koje treba imati terapeut/savjetodavač da bi bio sposoban prepoznati transferne reakcije i projektivne identifikacije klijenta, ali i vlastite kontratransfere reakcije kako bi se znao nositi s navedenim fenomenima tokom savjetodavnog rada.		
Sadržaj:	<ol style="list-style-type: none"> Definicija transfera, porijeklo i dinamika nastanka transfera, vrste transfera i načini njegovog prepoznavanja Definicija kontratransfera, porijeklo kontratransfera i dinamika nastanka, te načini prepoznavanja Značaj transfera i kontratransfera u terapiji Transfer kao dijagnostičko sredstvo Prepoznavanje vlastitog kontratransfera i kontrola kontratransfervnih reakcija Specifičnosti transfera i kontratransfera u psihoterapiji djeteta i adolescenata Mehanizam nastanka i djelovanja projektivnih identifikacija Projektivne identifikacije u terapijskom procesu Značaj supervizije za terapijski proces 		
Ishodi učenja:	Po završetku nastave na ovom modulu polaznici će biti u mogućnosti objasniti i primijeniti osnovna načela i znanja vezana za razumijevanje i prepoznavanje transfera i kontratransfera u terapijskom procesu, kao i načinima nošenja sa istim. Polaznici će biti educirani o projektivnim identifikacijama, njihovom razvoju i uticaju na terapijske procese, kao i značaj supervizije.		
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije	10% 30% 20% 20% 15% 5%	
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohadanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula	10% 20% 30% 40%	
Obaveze polaznika	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Čitanje literature Završni ispit nakon modula	Sati 15 3 3 10 1	Udio u ocjeni 10% 20% 30% - 40%
Literatura:	<p>Obavezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kožarić-Kovačić D., Frančišković T. (ur.). Psihoterapijski pravci. Zagreb, Medicinska naklada, 2014. ▪ Chethick M. Tehnike u dječjoj terapiji: psihodinamske strategije. Alinea, Zagreb, 2008. ▪ Brkić M. Identitet grupnog analitičara i kontratransfer u analitičkoj grupi. Psihoterapija 2016.; vol. 30, br. 2: 251-63. <p>Dodatna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> - Josić, D. Transferna zbivanja u grupi. U: Klain, E. i sur. ured. Grupna analiza – analitička grupna psihoterapija. Zagreb: Medicinska naklada, 2008; 108-139. - Josić, D. Kontratransfer u grupnoj analizi. Rad prezentiran na 8. Stručnom sastanku IGA Zagreb: Kontratransfer u grupnoj analizi. 2004. - Foulkes, SH. Therapeutic group analysis. London: George Allen & Unwin Ltd, 1964. - Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. - Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. - Ukoliko sugerirana literatura bude dostupna u elektronskom obliku, bit će uvrštena u biblioteku kako bi je polaznici nesmetano koristili. 		

Šifra predmeta: CMZ110	Naziv predmeta: SAVJETODAVNI TERAPIJSKI PRISTUP			
	Godina: I	Semestar: II		
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Citanje literature: 10	Ispit: 1
Status: Zajednički obavezni predmet	Predmeti – preduvjeti: Nema			
Nositelj predmeta: doktor medicinskih znanosti, defektolog i psihoterapeut				
Stručni saradnici u nastavi: pedijatar i psihoterapeut i diplomirani psiholog i psihoterapeut				
Cilj predmeta:	Cilj upoznati sa značenjem savjetodavnog rada, razlike u odnosu na psihoterapiju, te dobivanje pregleda različitih savjetodavnih pristupa.			
Sadržaj:	1. Uvod u područje psihoterapijskih pravaca, predstavljanje plana i programa, literature te načina rada. 2. Psihoanalitička terapija: ključni pojmovi, terapijski proces i primjena. 3. Psihoanalitička terapija: studija slučaja. 4. Kognitivno-bihevioralna terapija: ključni pojmovi, terapijski proces i primjena. 5. Kognitivno-bihevioralna terapija: studija slučaja. 6. Geštalt terapija: ključni pojmovi, terapijski proces i primjena. 7. Geštalt terapija: studija slučaja. 8. Terapija porodičnih/obiteljskih sistema: ključni pojmovi, terapijski proces i primjena. 9. Terapija porodičnih/obiteljskih sistema: studija slučaja 10. Integrativna terapija: ključni pojmovi, terapijski proces i primjena 11. Integrativna terapija: studija slučaja			
Ishodi učenja:	Po završetku nastave na ovom modulu polaznici će biti u mogućnosti objasniti i primijeniti osnovna načela i znanja vezana za razumijevanje i prepoznavanje različitih terapijskih pristupa, kao i razlike i sličnosti, i zašto su njihove međusobne razlike važne.			
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije		10% 30% 20% 20% 15% 5%	
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula		10% 20% 30% 40%	
Obaveze polaznika		Sati		Udio u ocjeni
	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Čitanje literature Završni ispit nakon modula	15 3 3 10 1		10% 20% 30% - 40%
Literatura:	<p>Obavezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kozarić Kovačić, D., Frančiskov, T. (2014). <i>Psihoterapijski pravci</i>. Zagreb: Medicinska zadruga. ▪ Corey, G. (2004). Teorija i praksa psihološkog savjetovanja i psihoterapije. Jastrebarsko: Naklada Slap. ▪ Biro, M., Butollo, W. (Jr.) (2003). <i>Klinička psihologija</i>. Novi Sad: Katedra za kliničku psihologiju, Ludvig Maximilians Univerzitát i Futura publikacije. ▪ Pledge, D. S. (2004). <i>Counseling adolescents and children: Developing your clinical style</i>. Belmont, CA: Brooks/Cole-Thomson Learning. ▪ Vernon, A. (2002). <i>What Works When with Children and Adolescents: A Handbook of Individual Counseling Techniques</i>. Champaign, IL: Research Press. ▪ Vernon, A. (2004). <i>Counseling children and adolescents</i> (3rd ed.). Denver, CO: Love Publishing Co. ▪ Oaklander, V. (1996). <i>Put do dječjeg srca</i>. Geštaltistički psihoterapijski pristup djeci. Zagreb: Školska knjiga. <p>Dodatačna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erić, L.J. (Jr.) (2011). <i>Psihoterapija</i>. Psihopolis. Novi Sad. - Radionov, T. (2013). <i>Geštalt terapija</i>. Naklada Slap. - Mearns, D., Thorne, B. (2010). <i>Savjetovanje usmjereni na osobu</i>. Naklada Slap. - Back, J.S. (2007). <i>Kognitivna terapija. Osnove, educiranje i uvježbavanje</i>. Naklada Slap. - Ellis, A., Dryden, W. (2002). <i>Racionalno-emocionalna bihevioralna terapija</i>. Naklada Slap. - Bartak et al. Effectiveness of Outpatient, Day Hospital, and Inpatient Psychotherapeutic Treatment for Patients with Cluster B Personality Disorders Psychother Psychosom. 2011;80:28–38 - Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. - Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. - Ukoliko sugerirana literatura bude dostupna u elektronskom obliku, bit će uvrštena u biblioteku kako bi je polaznici nesmetano konstili. 			

Šifra predmeta: CMZ111	Naziv predmeta: OSNOVNE METODE I TEHNIKE RADA S DJECOM														
	Godina: II	Semestar: III													
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10 Ispit: 1												
Status: Zajednički obavezni predmet	Predmeti – preduvjeti: Nema														
Nositelj predmeta: doktor medicinskih znanosti, defektolog i psihoterapeut															
Stručni saradnik u nastavi: diplomirani psiholog i psihoterapeut															
Cilj predmeta:	Usvajanje osnovnih teorijskih koncepata tretmanskog rada s djecom, sticanje praktičnih vještina i integriranje u postojeća znanja i vještine, upoznavanje i praćenje faza terapijskog procesa, primjena specifičnih terapijskih tehnika u radu s djecom i adolescentima, te rad s roditeljima.														
Sadržaj:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Definiranje problema rada s djecom 2. Izrada savjetodavnog ugovora s djetetom i roditeljima 3. Definiranje ciljeva tretmana 4. Uspostava odnosa s djetetom 5. Fleksibilnost i kreativnost u radu s djetetom 6. Dijete kao nedobrovoljan klijent 7. Prikaz rada s djecom različite problematike 8. Etički izazovi u tretmanu s djetetom 9. Evaluacija tretmana i praćenje 														
Ishodi učenja:	<p>Po završetku nastave na ovom modelu polaznici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Odabrat i posvetiti se toku tretmanskog procesa s djetetom ▪ Prepoznati izazove u radu s djetetom i načine nošenja s njim ▪ Kombinirati znanje o ključnim osobinama i vještinama dječjeg savjetnika ▪ Primijeniti i evaluirati tretmanski rad s djetetom 														
Načini izvođenja nastave:	<table> <tr> <td>Grupni procesi</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Teorija i prezentacija predavača</td> <td>30%</td> </tr> <tr> <td>Vježbe u malim grupama</td> <td>20%</td> </tr> <tr> <td>Vježbe u velikoj grupi</td> <td>20%</td> </tr> <tr> <td>Samostalni rad</td> <td>15%</td> </tr> <tr> <td>Konsultacije</td> <td>5%</td> </tr> </table>			Grupni procesi	10%	Teorija i prezentacija predavača	30%	Vježbe u malim grupama	20%	Vježbe u velikoj grupi	20%	Samostalni rad	15%	Konsultacije	5%
Grupni procesi	10%														
Teorija i prezentacija predavača	30%														
Vježbe u malim grupama	20%														
Vježbe u velikoj grupi	20%														
Samostalni rad	15%														
Konsultacije	5%														
Načini praćenja i provjere znanja:	<table> <tr> <td>Pohađanje nastave i aktivno učešće</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Grupni procesi</td> <td>20%</td> </tr> <tr> <td>Vježbe u grupi i samostalno</td> <td>30%</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit nakon modula</td> <td>40%</td> </tr> </table>			Pohađanje nastave i aktivno učešće	10%	Grupni procesi	20%	Vježbe u grupi i samostalno	30%	Završni ispit nakon modula	40%				
Pohađanje nastave i aktivno učešće	10%														
Grupni procesi	20%														
Vježbe u grupi i samostalno	30%														
Završni ispit nakon modula	40%														
Obaveze polaznika		Sati	Udio u ocjeni												
	Pohađanje nastave i aktivno učešće	15	10%												
	Grupni procesi	3	20%												
	Vježbe u grupi i samostalno	3	30%												
	Čitanje literature	10	-												
	Završni ispit nakon modula	1	40%												
Literatura:	<p>Obavezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ouklander V. (1997). Put do dječjeg srca: geštaltistički psihoterapijski pristup djeći, Zagreb: Školska knjiga. ▪ Chethik M. (2008). Tehnike u dječjoj terapiji: psihodinamske strategije, Zagreb: Alineja. ▪ Greenspan, S.I., Wieder S., Simons, R.(2003): Dijete s posebnim potrebama. Ostvarenje, Lekenik. Str. 15-94., 107-143. <p>Dodatna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> – Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. – Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. 														

Šifra predmeta: CMZ112	Naziv predmeta: OSNOVNE METODE I TEHNIKE RADA S ADOLESCENTIMA					
	Godina: II	Semestar: III				
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10 Ispit: 1			
Status: Zajednički obvezni predmet	Predmeti – preduvjeti: Nema					
Nositelj predmeta: psihijatar za djecu i adolescente i psihoterapeut						
Stručni saradnik u nastavi: diplomirani psiholog i psihoterapeut						
Cilj predmeta:	Cilj ovog modula je upoznati polaznike sa specifičnostima razvojne faze adolescenca i funkciranja adolescenta, razvojne zadaće adolescenca, kao i očekivane razvojne konflikte u adolescenцији, te specifičnostima odnosa konflikata koji iz navedene faze proizlaze. Nadalje, polaznici će naučiti koje su očekivane potreškoće i specifičnosti koje se mogu pojaviti tokom psihoterapijskog/savjetodavnog rada s adolescentima. Upoznati polaznike sa specifičnostima funkciranja adolescenta, te specifičnostima odnosa konflikata koji iz navedene faze proizlaze.					
Sadržaj:	1. Teorijski koncepti adolescenca 2. Razvojne zadaće adolescenca 3. Specifični konflikti u adolescenцијi i način ekspresije unutrašnjih konflikata adolescenta 4. Uvjeti za psihoterapijski tretman adolescenta – ograničenja u tretmanu i načini njihovog prevladavanja 5. Osnovna načela savjetodavnog i psihoterapijskog pristupa adolescentima 6. Specifični zahtjevi u odnosu na terapeuta u savjetodavnom radu s adolescentima 7. Osnovna načela savjetodavnog rada s adolescentima 8. Specifičnosti individualnog psihoterapijskog/savjetodavnog tretmana adolescenta					
Ishodi učenja:	Po završetku nastave na ovom modulu polaznici će biti u mogućnosti demonstrirati i primjeniti osnovna načela i znanja vezana za fiziološke (očekivane) promjene u adolescenциji, razvojne zadaće i konflikte u adolescenциji, kao preduvjet za prepoznavanje otklona od zdravog razvoja, kao i osnovna načela psihoterapijskog/savjetovanog rada s adolescentima. Polaznici će biti educirani o specifičnim zahtjevima koji se postavljaju pred terapeutu/savjetodavcu s posebnim naglaskom na individualni tretman adolescenta.					
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije	10% 30% 20% 20% 15% 5%				
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula	10% 20% 30% 40%				
Obaveze polaznika	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Čitanje literature Završni ispit nakon modula	Sati 15 3 3 10 1	Udio u ocjeni 10% 20% 30% - 40%			
Literatura:	<p>Obavezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kozarić-Kovačić D, Frančišković T. (ur.). Psihoterapijski pravci. Zagreb, Medicinska naklada, 2014. ▪ Čehthik M. Tehnike u djeci terapiji: psihodinamske strategije. Alinea, Zagreb, 2008. ▪ Vranješević J. Promena slike o sebi - autoportret adolescenca. Zadužbina Andrejević. Beograd, 2001. ▪ Blcs P. On Adolescence: Psychoanalytic Interpretation. New York: Free Press of Glencoe, 1962. ▪ Freud A. Adolescence. Psychoanal. Study Child, 1958;13:255-73. ▪ Erikson EH. Identification and the Life Cycle. New York: IUP, 1958 <p>Dodatačna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kalebić-Maglica, B; Uloga istraživanja emocija i suočavanje sa stresom vezanim uz školu u percepciji raspolaženja i tjelesnih simptoma adolescenta. Psihologische teme 2007., 16(1, 1-26.) - Marshack, L. E.: Outpatient group psychotherapy for patients with chronic mental illness, U; Seligman, M., Marschak, L.E.: Group psychotherapy, interventions with special populations, Allyn and Bacon, Boston, 88-105, 1990 - Ivanović N., Barun I., Jovanović N. Art terapija - teorijske postavke, razvoj i klinička primjena. Soc. psihijat., Vol. 42 (2014) Br. 3, str. 190-198. - Kocijan Hercigonja D. Psihofarmakoterapija djece i adolescenta. Medicus 2002; 11(2):259 – 262. - Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. - Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. 					

Šifra predmeta: CMZ113	Naziv predmeta: PREVENTIVNI PROGRAMI I ZAKONSKA REGULATIVA				
Godina: I		Semestar: III			
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10 Ispit: 1		
Status: Zajednički obavezni predmet		Predmeti – preduvjeti: Nema			
Nositelj predmeta: doktor zdravstvenih znanosti i psihoterapeut					
Stručni saradnik u nastavi: socijalni pedagog i psihoterapeut					
Cilj predmeta:	Cilj ovog modula je sa polaznicima raditi na podizanju svijesti o važnosti preventivnih programa koji mogu doprinijeti osnaživanju djece i adolescenata i očuvanju zdravlja djece i adolescenata. Također će biti riječi o odgovornosti koju svaki od stručnjaka koji rade sa djecom ima u pogledu zaštite djece, koji su važni subjekti u zaštiti djece i koja regulativa nam stoji na raspolaganju. Cilj je raditi na podizanju svijesti o važnosti preventivnih programa, a temeljem dokumenata Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) i Konvencije o pravima djeteta (UN).				
Sadržaj:	1. Preventivni programi 2. Mogućnost primjene preventivnih programa 3. Subjekti u zaštiti djece i mlađih 4. Pravosudni sistem 5. Obrazovni sistem 6. Stručnjaci mentalnog zdravlja 7. Zakonska regulativa 8. Multisektoralnost i intersektoralnost				
Ishodi učenja:	Po završetku nastave na ovom modulu polaznici će biti u mogućnosti grupirati i primijeniti osnovna teorijska i praktična znanja vezana za preventivne programe, značaj multisektorske i intersektorske saradnje u zaštiti djece, kao i raspoloživu regulativu koja im stoji na raspolaganju.				
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije		10% 30% 20% 20% 15% 5%		
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula		10% 20% 30% 40%		
Obaveze polaznika		Sati	Udio u ocjeni		
	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Čitanje literature Završni ispit nakon modula	15 3 3 10 1	10% 20% 30% - 40%		
Literatura:	Obavezna literatura <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ungar, M. (2012). <i>The social Ecology of Resilience. A Handbook of Theory and Practice</i>. NY: Springer Science. ▪ Ungar, M., Liebenberg, L. (2011). <i>The Child and Youth Resilience Measure (CYRM) Youth Version. User's manual</i>. Canada: Research. ▪ World Health Organization (2003). <i>Caring for children and adolescents with mental disorders</i>. Geneva: WHO. ▪ Badurina, M. (2016). <i>Privrženost i rezilijentnost kao odrednice zdravlja djece i mlađih</i> 				

	<p>adolescenata sa stajališta gestalt psihoterapije. <i>Doktorska disertacija</i>. Sarajevo: Fakultet zdravstvenih studija.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Evans, D.R., Kazarian, S.S., (2001). Health promotion, disease prevention, and quality of life (pp. 85-112). In S.S. Kazarian & D.R. Evans. <i>Handbook of Cultural Health Psychology</i>. London. Academic Press. <p>Dodataknja literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> – Davies, M., Macdowall, W. (2006). <i>Health Promotion Theory</i>. London: School of Hygiene & Tropical Medicine – Lindstrom, B. (2014). Salutogenesis-work-life-. Preuzeto 15.11.2018. sa sajta http://suissepro.org/wordpress/wp-content/uploads/B-Linstroem-salutogenesis.pdf – Masten, A.S., Powell, J.L. (2003). <i>A resilience framework for research, policy, and practice</i>. In: Haggerty RJ, Sherrod LR, Garmezy N, Rutter M, editors. <i>Stress, risk and resilience in children and adolescents: Processes, mechanisms and intervention</i>. New York: Cambridge University Press. – Masten, A.S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. <i>American Psychologist</i>, 56(3):227-238. – Konvencija o pravima djeteta (UN). – Konvencija Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja (tzv. Lanzarote konvencija). – Strategija Vijeća Europe za prava djeteta 2016-2021. http://www.dijete.hr/websites/dijete.hr/attachments/2428_Strategija%20oprava%20djece%202016-2021_prijevod_RADNO-tisak.pdf – Zakon o zaštiti od nasilja u porodici (FBiH) http://mup.ks.gov.ba/sites/mup.ks.gov.ba/files/zakon_o_zastiti_od_nasilja_u_porodici_fbih.pdf – Zakon o zaštiti od nasilja u porodici RS http://www.mup.vladars.net/zakoni/rs_cir/ZAKON%20%20ZASTITI%20OD%20NASILJA%20U%20PORODICI%20(Službeni%20glasnik%20RS,%20broj:%20102.12 – Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. – Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. – Ukoliko sugerirana literatura bude dostupna u elektronskom obliku, bit će uvrštena u biblioteku kako bi je polaznici nesmetano koristili.
--	--

Šifra predmeta: CMZ114	Naziv predmeta: RAD SA PORODICAMA/OBITELJIMA, ŠKOLAMA I INSTITUCIJAMA SA POSEBNIM OSVRTOM NA VISOКОKONFLIKTNE RAZVOДЕ				
	Godina: II	Semestar: III			
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10 Ispit: 1		
Status: Zajednički obavezni predmet		Predmeti – preduvjeti: Nema			
Nositelj predmeta: klinički psiholog i psihoterapeut					
Stručni saradnik u nastavi: socijalni pedagog i psihoterapeut					
Cilj predmeta:	Cilj je osvijestiti važnost intersektorske saradnje u skladu sa međunarodnim standardima, određivanje kompetencija ustanova, posebno u traumatskim situacijama. Osvijestiti važnost intersektorske saradnje u skladu sa međunarodnim standardima, odrediti kompetencije i ingerencije svake institucije, posebno u kontekstu visoko-konfliktnog razvoda braka roditelja, te usvojiti specifična znanja potrebna za rad s djetetom i porodicom/obitelji u takvoj problematiki				
Sadržaj:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Multidisciplinarnost i intersektorska saradnja 2. Uloga roditelja u tretmanu djeteta 3. Uloga škole i vrtića u prepoznavanju problema, podršci i oporavku djeteta 4. Uloga institucija u prepoznavanju problema, podršci i oporavku djeteta 5. Zakoni, smjernice i Konvencija o pravima djeteta 6. Razvoj djeteta u kontekstu razvoda roditelja 7. Učinci visoko-konfliktnog razvoda na dijete 8. Manipulacija djetetom i otudjenje 9. Član 12. Konvencije o pravima djeteta 10. Hodogrami postupanja, obavještavanja i razmjene informacija 				
Ishodi učenja:	<p>Po završetku nastave na ovome modulu polaznici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Primijeniti svjetske standarde saradnje u području zaštite djece ▪ Integrirati informacije i znanja o zakonsko-pravnom okviru djelovanja ▪ Argumentirati o važnosti i načinu saradnje između obitelji i svih sektora uključenih u život djeteta ▪ Odrediti opseg djelovanja, odgovornosti i ingerencije pojedinih članova sistema ▪ Objasniti položaj djeteta u razvodu braka roditelja, njegove potrebe i najbolji interes ▪ Naučiti prepoznati manipulativna ponašanja roditelja, pokušaje otudjenja ▪ Povezati i detaljno isčitati i primijeniti član 12. Konvencije o pravima djeteta i njegove implikacije ▪ Slijediti specifične tehnike rada s djecom u raznim fazama razvoda roditelja i(lj) otudjenja ▪ Kritički promišljati o saradnji u svakom individualnom slučaju i koristiti hodogram 				
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije		10% 30% 20% 20% 15% 5%		
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohađanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Završni ispit nakon modula		10% 20% 30% 40%		
Obaveze polaznika	Pohađanje nastave i aktivno učešće	Sati	Udio u ocjeni		
	Grupni procesi	15	10%		
	Vježbe u grupi i samostalno	3	20%		
	Čitanje literature	3	30%		
		10	-		

	Završni ispit nakon modula	1		40%
Literatura:	<p>Obavezna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bilić, V., Buljan Flander, G., Hrpka, H. (2012). Nasilje nad djecom i među djecom, Zagreb: Naklada Slap. ▪ Buljan Flander, G. (2018). Manipulacije u visokokonfliktnim razvodima - knjiga u pripremi. ▪ Buljan Flander, G., Zarevski, P. (2010). Moji se roditelji razvode. Zagreb: Marko M. ▪ Thompson, R. (2002). School counseling: Best practices for working in the schools. Brunner-Routledge. ▪ Worzbyt, J.C. (2003). Elementary school counseling: A commitment to caring and community building. Routledge. ▪ Konvencija o pravima djeteta. ▪ Lazarot konvencija. ▪ NICHD Pritokol /http://nichdprotocol.com/ ▪ Obiteljski zakon u FBiH i RS. ▪ Krivični zakon FBiH i RS. <p>Dodatna literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> – Buljan Flander, G., Karlović, A. (2004). Odgajam li dobro svoje dijete. Zagreb: Marko M. – Arsenio, W., Shea, T. & Sacks, B. (2000). Juvenile offenders' and comparison adolescents' conceptions of the emotional consequences of victimization: <i>Relations with attachment and empathy</i>. Manuscript submitted for publication. – Predavač će tokom modula polaznicima preporučiti dodatne izvore. – Edukacijski materijali u vidu prezentacija i vježbi, polaznicima će biti postavljeni u biblioteci, a i podijeljeni neposredno prije početka modula. – Ukoliko sugerirana literatura bude dostupna u elektronskom obliku, bit će uvrštena u biblioteku kako bi je polaznici nesmetano koristili. 			

Šifra predmeta: CMZ115	Naziv predmeta: MENTORSKI RAD					
	Godina: II	Semestar: III				
Ukupan broj sati: 30	Predavanja: 15	Vježbe: 3	Čitanje literature: 10 Ispit: 1			
Status: Zajednički obavezni predmet	Predmeti – preduvjeti: Nema					
Nositelj predmeta: dr. med., neuropsihijatar za djecu iadolescente i psihoterapeut						
Stručni saradnik u nastavi: -						
Cilj predmeta:	Cilj modula je sagledati sve aspekte realizirane edukacije, obaveze studenata, značaj eseja i osobnih razvojnih profila, njihova iskustva tokom edukacije.					
Sadržaj:	Priprema za završni ispit Pisanje Studije slučaja, Konsultacije Mentorska pitanja					
Ishodi učenja:	Nakon ovog modula polaznici će biti osposobljeni za pisanje završnog rada i odbranu završnog rada.					
Načini izvođenja nastave:	Grupni procesi Teorija i prezentacija predavača Vježbe u malim grupama Vježbe u velikoj grupi Samostalni rad Konsultacije		10% 10% 30% 30% 15% 5%			
Načini praćenja i provjere znanja:	Pohadanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno		20% 30% 50%			
Obaveze polaznika	Pohadanje nastave i aktivno učešće Grupni procesi Vježbe u grupi i samostalno Čitanje literature	Sati 16 3 3 10	Udio u ocjeni 20% 30% 50% -			
Literatura:	-					

4. ETIČKI KODEKS

1. Odnos klijent-terapeut

- a) Odnos klijent-terapeut je profesionalni odnos u kojem je dobrobit klijenta terapeuta primarna briga.
- b) Dignitet, vrijednost i jedinstvenost klijenta moraju se poštivati cijelo vrijeme.
- c) Cilj terapeuta je da promiče povećanu svijest, potiče samo-podršku, razvoj selfa i autonomiju klijenta, s uvidom o proširenom opsegu izbora koji su mu dostupni, zajedno s njihovom sposobnošću/željom za prihvaćanjem odluke koje doneše.
- d) Terapeut mora prepoznati važnost dobrog odnosa za učinkovitu terapiju i biti svjestan snage i uticaja koje im ta snaga daje. Terapeut mora djelovati u skladu s ovim saznanjem i ne iskorištavati klijenta finansijski, emocionalno ili fizički/seksualno za lični napredak ili za svoje potrebe:
  - Terapeut ne smije uzimati novac s krivim namjerama – svjesno zadržavati klijenta nakon što je uočeno da je terapija bila učinkovita ili povećavati troškove bezrazložno bez potrebnog upozorenja;
  - Fizički i/ili seksualni odnos s klijentom je eksplorativan. Prekid terapije ne mijenja prirodu odnosa;
  - Seksualno uznemiravanje u obliku namjernih ili ponavljanih komentara, gesti ili fizičkih kontakata seksualne prirode koje jesu, ili bi ih klijent mogao smatrati uvredljivim, su neetični.
- e) Terapeut mora biti svjestan da su drugi odnosi ili vanjske obaveze u konfliktu s interesima klijenta. Kada takav konflikt interesa postoji, odgovornost terapeuta je da to obzanni i da bude spremna proraditi ta pitanja s klijentom.
- f) Terapeut mora prepoznati dualni odnos - kada je klijent istovremeno zaposlenik, blizak prijatelj, rođak ili partner - koji će vjerojatno pokvariti njihovu profesionalnu prosudbu i time izazvati stres klijentima i njima samima.

2. Povjerljivost

Povjerljivost je bit dobrog rada. Svako izmjenjivanje informacija između terapeuta i klijenta mora se smatrati povjerljivim. Kada terapeut ima ikakve sumnje o granicama povjerenja on/ona treba zatražiti superviziju. Povjerljivost odnosa ne mijenja se nakon prestanka terapeutskog odnosa.

3. Dobro poznavanje i korištenje Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima djeteta.

4.1 Etički principi i pitanja u radu sa djecom

U okviru etičkih principa koji su vezani za profesije koje učestvuju u dijagnostičkom i terapijskom postupku, usmjerava se pažnja na potrebe preuzimanja odgovornosti za obavljanje profesije za koju je pojedinac osposobljen. Osnovu etičkih principa čine principi medicinske struke koje je definirao Hipokrat, te se uz medicinsku struku odnosi na druge srodne i saradne struke koje su usmjerene na pružanje raznih vrsta pomoći (dijagnostike, liječenja, rehabilitacije, prevencije na sva tri nivoa zdravstvene zaštite itd.) djeци kojima je potrebna određena pomoć. Osnovni etički principi, prema Hipokratu, jesu:

- a) Zdravlje bolesnika, u ovom slučaju djeteta, vrhovni je zakon (Salus aegroti suprema lex). Danas se najčešće ovaj pristup opisuje kao dobrobit bolesnika koja je uvijek na prvom mjestu. U radu sa djecom to znači dobrobit djeteta; princip najboljeg interesa djeteta je na prvom mjestu.
- b) Volja klijenta/bolesnika vrhovni je zakon (Voluntas aegroti suprema lex). Danas je poštovanje volje

klijenta osnova informiranog pristanka za poduzimanje određenih dijagnostičkih i terapijskih postupaka. U radu sa djecom to znači informirati djetete i roditelje/staratelje o problemu i ciljevima tretmana i dobivanje saglasnosti za isto, što je uvjet za aktivno sudjelovanje u tretmanu i utiče na ishod.

c) Ne škoditi pacijentu/klijentu, u ovom slučaju djetetu (Primum nil nocere), što neki stručnjaci smatraju osnovnim etičkim principom. Neki su mišljenja da je čak važnije ne učiniti moguću štetu, negoli učiniti dobro. S obzirom na osjetljivost ovog pristupa da "od dva zla treba izabrati manje", odnosno odlučiti između dobrobiti klijenta ili nečinjenja štete, zahtijeva visoku profesionalnost stručnjaka što uključuje profesionalna znanja i vještine, poznavanje pravne regulative, komunikacijskih vještina itd.

d) Pravednost (Iustitia) podrazumijeva obavezu i dužnost lječnika, psihoterapeuta, svakog stručnjaka, neovisno o bazičnoj profesiji, da određene terapijske intervencije prepuste onim terapeutima koji to najbolje obavljaju ili su dodatno osposobljeni za obavljanje određenih dijagnostičkih ili terapijskih postupaka. Pravednost podrazumijeva i uskladivanje cjelokupne procedure sa dobrobiti klijenta. (Kozarić Kvačić, Frančiskov, 2014).

Najveći je dio principa savremene psihoterapije razvojne dobi, kao oblika tretmana, i često izbora broj jedan u tretmanu djece (ili u kombinaciji sa medikamentima), izведен iz prethodnih navedenih osnovnih principa, što je posljedica razvoja struke i sve većih zahtjeva i očekivanja klijenata i članova njihovih porodica vezano za provođenje određenih terapijskih procesa.

U kontekstu psihoterapije, kao oblika tretmana, šticeći prava djece, profesionalni standard i etički kodeks (koji regulira oblast psihoterapije razvojne dobi u razvijenim zemljama svijeta), tri su osnovna etička pitanja koja imaju svoje specifičnosti u tretmanu djece, a to su:

1. pitanje kompetencija psihoterapeuta,
2. pitanje davanja saglasnosti za tretman i
3. pitanje povjerljivosti.

Primjena modaliteta i metoda psihoterapije odraslih u radu sa djecom smatra se ne samo neadekvatnom nego i neetičnom. Stoga etički kodeks predviđa da terapeuti koji rade sa djecom, mladima i njihovim porodicama/obiteljima, moraju za taj rad da budu posebno obučeni.

Pitanja davanja saglasnosti predviđaju da je neetički provoditi terapiju bez saglasnosti djeteta, bez informirane saglasnosti njegovih roditelja/staratelja (što je ranije bilo praksa, npr. na zahtjev škole ili suda). Pored toga etički je da i samo djetete bude informirano o tretmanu koji se za njega planira, dinamici sesija, cilju koji se zajedno definira, da bude uključeno u proces donošenja odluka, odnosno davanja saglasnosti za tretman. Stručni razgovori se vode oko uzrasta, kognitivne i emocionalne zrelosti, kada se smatra da je djetete dovoljno razvojno spremno da učestvuje u ovim procesima. Neki smatraju da je to uzrast od sedam godina, dok drugi ovu granicu pomjeraju na uzrast između 11. i 13. godine. (Bojanin & Popović, Deušić, 2012).

Sljedeće etičko pitanje glasi: da li djeca treba da imaju isto pravo na privatnost i povjerljivost u savjetovanju/psihoterapiji/ tretmanu kao i odrasli? Etički kodekst u radu sa djecom u skladu je sa Child Protection Policy (Pravilima postupanja u zaštiti djece) i Konvencijom UN-a o pravima djeteta, a u njihovom najboljem interesu, te jasno precizira ograničenja ovog prava u slučajevima sumnje na zlostavljanje i zanemarivanje djeteta, ispoljene namjere da se

naudi sebi i drugima. U ovom slučaju zdravstveni radnik i saradnik dužan je i odgovoran, bez odlaganja, obavjestiti nadležne institucije (a o tome prethodno informirati djete i roditelje): organ starateljstva prema mjestu stanovanja djeteta, policijsku upravu, zdravstvenu ustanovu (bolnicu), a u nekim slučajevima i nadležno tužiteljstvo.

Brižno se vodi računa o zaštiti privatnosti djece i njihovih porodica u pohrani i čuvanju dokumentacije.

Svi stručnjaci su dužni poštovati etičke principe svoje struke, te etičke principe istraživanja s djecom.

5. NACINI PRAĆENJA KVALITETA I USPJEŠNOSTI IZVEDBE MODULA

Nakon završetka svakog semestra polaznici će popunjavati evaluacijski upitnik o kvalitetu izvođenja nastave. Rezultati ankete uzimanju se u obzir pri mogućim izmjenama nastavnog programa i metoda izvođenja nastave. Također će

polaznici svaka tri mjeseca razgovarati sa voditeljem edukacijskog programa i voditeljem edukacije kako bi svi bili informirani o aktivnostima tokom modula. U analizu kvalitete uvrštavat će se i analize koje dostave nositelji predmeta.

Polaznici su obavezni redovno prisustvovati nastavi i na vrijeme izvršavati postavljene zadatke. Neprisutnost na nastavi ne oslobada ih od izvršavanja postavljenih zadataka. Kontinuiranost rada polaznika pratit će se kroz ispite, ali i aktivnosti i vidljivost kako u grupnim procesima, tako i u radu u grupama. Ispiti nakon modula će odmah biti ispravljeni i svaki će polaznik dobiti povratnu informaciju o svojoj uspješnosti. Rezultati tih ispita, zajedno sa drugim obvezama (esej, osobni razvojni profili, osobna terapija, supervizija i klinička praksa) čine sastavni dio završnog ispita.

Evaluacioni upitnik (MODULI/ EDUKACIJA) (1 - nikako, 5 – izuzetno)

PROCJENA OSOBNOG/LIČNOG UČEŠĆA I RAZVOJA		1	2	3	4	5
Tokom modula/edukacije sam bila aktivno uključen/a						
Tokom modula/edukacije sam pažljivo slušala mišljenja i stavove drugih učesnika						
Tokom modula/edukacije sam iznosio/la bez bojazni i ustručavanja svoje stavove na teme koje smo radili						
Rad i diskusija u grupi su mi koristile						
Grupni procesi su mi korisni						

UKUPNA PROCJENA KVALITETE I VAŽNOSTI SADRŽAJA I TEMA MODULA/EDUKACIJE					
	1	2	3	4	5
Dosadašnji moduli/edukacija su mi pružili nova znanja					
Nova znanja i iskustva koristiti će mi u mom svakodnevnom radu					
Prezentacija sadržaja, teme modula su značajne, zanimljive i prilagodene grupi					

PROCJENA KVALITETA I VAŽNOSTI SADRŽAJA MODULA/EDUKACIJE (ocjenjuje se pripremljenost predavača, jasnoća izlaganja, aktivnost i kreativnost predavača)					
	1	2	3	4	5
Razvojna psihologija i neuroznanost					
Razvoj ličnosti					
Razvojna psihopatologija1					
Razvojna psihopatologija 2					
Psihodiagnostika					
Rad sa traumatiziranim i zlostavljanom djecom i adolescentima					
Uvod u istraživački rad i monitoring					
Self i teorija odnosa					
Transfer i kontratransfer i Projektivna identifikacija					
Sajetodavni terapijski pristupi					
Osnovne metode i tehnike rada sa djecom					
Osnovne metode i tehnike rada sa adolescentima					
Preventivni programi i zakonska regulativa					
Rad sa porodicama/obiteljima, školama i institucijama sa posebnim osvrtom na visokokonfliktnе razvode					
Mentorski rad					

OCJENA PREDAVAČA MODULA/EDUKACIJE (ocjena 1-5) (ocjenjuje se pripremljenost predavača, jasnoća izlaganja, aktivnost i kreativnost predavača)					
	1	2	3	4	5

ORGANIZACIJA MODULA/EDUKACIJE	1	2	3	4	5
Kako procjenjujete organizaciju modula/edukaciju					
Kako procjenjujete mjesto održavanja i uvjete rada tokom modula/edukacije					
Kako procjenjujete otvorene module					
Kako procjenjujete pripremljene materijale za module					
Da li Vam nositelj edukacije pruža potrebne i jasne informacije					
Da li ste zadovoljni sa pristupačnosti informacijama preko web stranice (biblioteka, novosti...)					

INDIVIDUALNA TERAPIJA	1	2	3	4	5
Kako procjenjujete svoga terapeuta i njegove vještine					
Mogućnost dogovora oko termina za sesiju					
Kako procjenjujete psihoterapijsku dobrobit					

Prijedlozi za poboljšanje rada i prijedlozi tema koje bi Vam bile interesantne:

Komentari:

Hvala!

6. PRILOZI UZ PLAN I PROGRAM

Prilog 6.1. KRITERIJI ZA OCJENJIVANJE ESEJA

		A	B	C	D	E	N
1.	Povezanost teksta s naslovom na jasan, bitan način.						
2.	Rad je dobro struktuiran, teme i ideje razvijaju se na logičan i dosljedan način.						
3.	Jasno je da postoji lično iskustvo, načitanost i praksa.						
4.	Sinteza ličnih procesa, teorije i prakse						
5.	Reference i citati su korišteni na pravilan način						
6.	Jasna upotreba odgovarajućih koncepata, teorija, modela.						
7.	Analiza vlastitih i tudiših iskustava, sposobnost analitičkog i kritičkog osvrta.						
8.	Svjesnost u uticaju svojih i tudiših vrijednosti i vjerovanja na ideje i praksu.						
9.	Jasno razlikovanje između mišljenja i dokaza.						
10.	Originalne ideje, povezivanje, razvoj.						

11.	Svjesnost kulturnog i političkog konteksta teorije, vjerovanja i prakse.						
12.	Vidljiva je perspektiva da se znanje i teorije dalje razvijaju kroz budući rad.						
13.	Zaključci doneseni na način koji omogućuje čitatelju da shvati zašto je tako zaključeno. Zaključak može obuhvatati i teme koje ubuduće treba obuhvatiti i proraditi.						

A	Izvanredno u svim pogledima
B	Općenito jako dobro, ali s ponekim nedostacima
C	Dobro, ali sa dosta nedostataka
D	Zadovoljavajuće, ali sa velikim brojem značajnih nedostataka
E	Nezadovoljavajuće, jako velik broj značajnih nedostataka
N	Rad je ili nedovoljan za ikakvu procjenu ili ne postoji

Prilog 6.2. KRITERIJI ZA OCJENJIVANJE OSOBNOG/LIČNOG RAZVOJNOG PROFILA

		A	B	C	D	E	F	F-	NR
1.	Polaznik je specifične ciljeve ličnog razvoja postavio, pregledao i evaluirao na jasan, zadovoljavajući način								
2.	Polaznik održava zadovoljavajući nivo samosvijesti u odnosu na:								
	sebe								
	kolege								
	osoblje Programa								
	klijente								
	značajne druge								
3.	Polaznik je na zadovoljavajući način uključen u module, uključujući grupne procese.								
4.	Polaznik je u stanju prepoznati pitanja koja su relevantna za osobni rad.								
5.	Polaznik je u stanju povezati lični rast i razvoj sa profesionalnom praksom...								
6.	Polaznik je sposoban postaviti smjernice i ciljeve rada na sebi.								
7.	Pismeni rad ukazuje na visoki nivo predanosti osobnom rastu.								

A	Izvanredno u svim pogledima
B	Općenito jako dobro, ali sa ponekim nedostacima
C	Dobro, ali sa dosta nedostataka
D	Zadovoljavajuće, ali sa velikim brojem značajnih nedostataka
E	Nezadovoljavajuće, jako velik broj značajnih nedostataka
F	Veoma loši standardi rada/rad ima slabu vrijednost
F	Izuzetno loši standardi rada/rad nema skoro nikakvu vrijednost
NR	Rad je ili nedovoljan za ikakvu procjenu ili ne postoji

Prilog 6.3. KRITERIJ ZA OCJENJIVANJE STUDIJE SLUČAJA

Pretraživanje literature
_____
_____
_____
Kritički osvrt na istraživačku metodu
_____
_____
_____
Osvrt na problem/poteškoću kod djeteta iz ugla relaciono-razvojne teorije
_____
_____
_____
Jasnoća, preciznost, vrijeme i djelotvornost intervencije
_____
_____
_____
Raspon djelovanja, fleksibilnost i kreativnost u terapijskom pristupu
_____
_____
_____
Kvaliteta kontakta između terapeuta i djeteta, uključujući terapeutovu svjesnost o vlastitim procesima
_____
_____
_____
Svijest o etičkim pitanjima i granicama vlastite kompetentnosti
_____
_____
_____
Očekivanja od terapijskog procesa
_____
_____
_____
Znanja o ključnim konceptima relaciono-razvojnih teorija
_____
_____
_____
Brojčana ocjena: _____
Opisna ocjena:
_____
Potpis Mentora: _____
Datum: _____

Prilog 6.4. KRITERIJ ZA SUPERVIZORIA INDIVIDUALNOG TERAPEUTA

Da li je polaznik prošao minimalno 75 sati kliničke supervizije?

DA NE

Broj sati kliničke supervizije do završnog modula _____

Komentari: _____

Molimo Vas da se osvrnete na dolje navedene tvrdnje (ukoliko je potrebno, koristite dodatne papire koje ćete priložiti ovoj formi)

1. Terapeutske vještine

1. Procjenjuje podobnost djeteta za uključivanje u psihoterapiju/savjetovanje
2. Osmišljava i primjenjuje odgovarajuće terapijske intervencije
3. Radi na stvaranju i održavanju terapijskog odnosa
4. Upravlja (rukovodi) završetkom terapijskog odnosa, planiranog i/ili preuranjenog završetka

2. Svesnost procesa

1. Kritički se osvrće na terapijski proces i na vlastiti terapijski rad s ciljem razvoja prakse.

3. Znanje

1. Ima znanja i vještine potrebne za identificiranje, pojašnjavanje i procjenu niza kliničkih problema.
2. Superviziju koristi u svrhe kliničkog i individualnog razvoja u skladu sa etičkim kodeksom

4. Komunikacija

1. Održava povjerenje u komunikaciji sa profesionalcima (pr. terapeuti, doktori, socijalni radnici, nastavnici...)

5. Kapacitet

1. Ima kapacitet za adaptaciju i inovacije, kao odgovor na složene i nepredvidive ili specijalizirane oblasti rada.

6. Odgovornost

1. Pokazuje kapacitet za autonomiju u svojoj profesionalnoj praksi
2. Pokazuje kapacitet sa self-monitoring (samo-praćenje)
3. Pokazuje zadovoljavajući nivo svijesti o etičkim zahtjevima i standardima profesionalne prakse.
4. Ima sposobnost da radi proaktivno i kooperativno sa drugim stručnjacima s ciljem rješavanja etičkih dilema.
5. Može tolerirati dvoosmislenost i nesigurnost koje često prate etičke dileme.

Odgovornost je polaznika edukacije da supervisor dobije ovaj upitnik na početku procesa. Ljubazno molimo supervizore da ispune i vrate ovaj upitnik voditelju programa u roku od osam (8) sedmica nakon završetka edukacije. O sadržaju izvještaja porazgovarajte sa polaznikom edukacije.

Hvala Vam što ste ispunili upitnik!

Ime i prezime supervizora: _____

Potpis: _____ Datum: _____

Ime i prezime polaznika edukacije: _____

Potpis: _____ Datum: _____

Prilog 6.5. POTVRDA O SUPERVIZIJI KLINIČKE PRAKSE

P O T V R D A
da je

aktivno učestvovala/o _____ sata/sati u superviziji kliničke prakse organizirane u sklopu Programa edukacije za „Psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici“, kao i kontinuiranog profesionalnog razvoja.

Superviziju kliničke prakse vodio/la je

Supervizija kliničke prakse održana je od _____ do _____ godine.

Supervizor:

Mjesto: _____, _____. godine

Prilog 6.6. POTVRDA O LIČNOJ/OSOBNOJ TERAPIJI

P O T V R D A
da je

Realizirao/la _____ sati lične/osobne psihoterapije organizirane u sklopu Programa edukacije za „Psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici“, kao i kontinuiranog ličnog/osobnog i profesionalnog razvoja.
Individualna terapija je realizirana u periodu od _____ do _____ 20____/20____ god.

Psihoterapeut:

Mjesto: _____, _____. godine

Prilog 2.

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO ZDRAVSTVA**

Broj: .....
Mjesto i datum: .....

Na osnovu člana 18. Pravilnika o stručnom usavršavanju zdravstvenih saradnika u oblasti psihoterapijskog savjetovanja za djecu i adolescente ("Službene novine Federacije BiH", broj: .....), federalni ministar zdravstva i daje

UVJERENJE

**o uspješno završenom stručnom usavršavanju za
psihoterapijskog savjetnika za djecu i adolescente
u centrima za mentalno zdravlje u zajednici**

..... rođen-a
(prezime, očevo ime, ime) (stručno zvanje)

....., ... (dan, mjesec, godina) (mjesto) (općina) (država)

nakon uspješno završenog teorijskog i praktičnog dijela stručnog usavršavanja (edukacije) iz oblasti psihoterapijskog savjetovanja za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici, a u okviru zaštite mentalnog zdravlja, za ..... pristupio-la je dana ..... godine završnoj
(osnovno stručno zvanje)

provjeri znanja pred Ispitnom komisijom Federalnog ministarstva zdravstva.

Komisija je ocijenila da je kandidat uspješno završio-la provjeru znanja iz oblasti psihoterapijskog savjetovanja za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici, i time stekao-la stručni naziv „psihoterapijski savjetnik za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici“.

**Predsjednik
Ispitne komisije   Dekan
Fakulteta zdravstvenog usmjerenja   Ministar
Federalno ministarstvo zdravstva**

M.P.

M.P.

DODATAK UVJERENJU:**1. Popis modula Plana i programa završene edukacije:****I GODINA**

R.b.	I semestar	Sati (p + v + s) (P+V+L+I)	Kod
1.	Razvojna psihologija i neuroznanost	30 (15+4+10+1)	CMZ101
2.	Razvoj ličnosti	30 (15+4+10+1)	CMZ102
3.	Razvojna psihopatologija 1	30 (15+4+10+1)	CMZ103
4.	Razvojna psihopatologija 2	30 (15+4+10+1)	CMZ104
5.	Psihodiagnostika djece i adolescenata	30 (15+4+10+1)	CMZ105
	Esej 1	45	
	Klinička praksa	45	
	Klinička supervizija	30	
	Lična terapija	30	

R.b.	II semestar	Sati	Kod
1.	Rad sa traumatisiranim i zlostavljanom djecom i adolescentima	30 (15+4+10+1)	CMZ106
2.	Uvod u istraživački rad i monitoring	30 (15+4+10+1)	CMZ107
3.	Self i teorija odnosa	30 (15+4+10+1)	CMZ108
4.	Transfer i kontratransfer i Projektivna identifikacija	30 (15+4+10+1)	CMZ109
5.	Savjetodavni terapijski pristupi	30 (15+4+10+1)	CMZ110
	Esej 2	45	
	Lični razvojni profil	30	
	Klinička praksa	60	
	Klinička supervizija	30	
	Ličnaterapija	15	

II GODINA

R.b.	III semestar	Sati	Kod
1.	Osnovne metode i tehnike rada sa djecom	30 (15+4+10+1)	CMZ111
2.	Osnovne metode i tehnike rada sa adolescentima	30 (15+4+10+1)	CMZ112
3.	Preventivni programi i zakonska regulativa	30 (15+4+10+1)	CMZ113
4.	Rad sa porodicom, školama i institucijama sa posebnim osvrtom na visokokonfliktnе razvode	30 (15+4+10+1)	CMZ114
5.	Mentorski rad	30 (15+4+10+1)	CMZ115
	Esej 3	45	
	Klinička praksa	45	
	Klinička supervizija	30	
	Lična terapija	30	

R.b.	IV semestar	Sati
1.	Esej 4	45
2.	Lični razvojni profil	30
3.	Klinička praksa	60
4.	Klinička supervizija	30
5.	Lična terapija	15
6.	Predati završni instrumenti za praćenje oporavka djece i adolescenata (5 instrumenata)	180
7.	Završni rad	450

2. Pregled stečenih kompetencija nakon završene edukacije:

Znanja:

Po uspješnom završetku programa edukacije u oblasti psihoterapijskog savjetovanja za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici, polaznik može da razlikuje psihoterapijsko savjetovanje djece i adolescenta od psihoterapijskog tretmana, kao i od savjetovanja koje se realizira sa odraslim klijentima.

Polaznik edukacije može kritički da procijeni najistaknutija akademska istraživanja, analizira profesionalne situacije i rješava probleme u oblasti psihoterapijskog savjetovanja razvojne dobi.

Polaznik edukacije je u mogućnosti učinkovito da komunicira sa različitim učesnicima kroz učestvovanje na konferencijama, kongresima i seminarima. U stanju je da analizira i primjenjuje Konvenciju o pravima djeteta, etička načela, kao i Hodogram postupanja u zaštiti djece; zatim da sarađuje sa institucijama i razmjenjuje informacije poštujući etička načela i pitanja u radu sa djecom. Polaznik edukacije može da očuva integritet profesije i izgradi povjerenje sa klijentima i porodicama/obiteljima, što je od presudne važnosti za uspješnost savjetodavnog tretmana.

Vještine:

Polaznik edukacije ospozobljen je da stečena znanja upotrebljava za kreiranje optimalnih savjetodavnih uvjeta sa ciljem zaštite integriteta djeteta, ublažavanja ili otklanjanja problema zbog kojeg se dijete javlja na savjetovanje, te da djeci i roditeljima/starateljima (institucijama) pomogne svojim znanjem i iskustvom da zajedno dođu do optimalnog rješenja. Ospozobljen je da kreira rješenja za probleme sa kojima se može suočiti u svom radu.

Nakon završenog programa edukacije pod nazivom "Psihoterapijsko savjetovanje za djecu i adolescente u centrima za mentalno zdravlje u zajednici", polaznik je ospozobljen:

- analizirati i uporediti različite razvojne faze kod djece i adolescenta;
- prepoznati probleme razvojne dobi;
- primijeniti širok raspon stečenih znanja o načelima, dijelovima, vrstama i pravilima (standardima) koji važe u psihoterapijskom savjetovanju razvojne dobi i iskustva stečena tokom edukacije u savjetodavnom radu sa djecom i adolescentima, njihovim roditeljima i institucijama;
- pratiti, kontrolirati, analizirati i biti odgovoran za savjetodavni terapijski tok;
- povezati i primjeniti zakonske propise koji se dovode u vezu sa psihoterapijskim savjetovanjem razvojne dobi, sa posebnim naglaskom na zlostavljanje i zanemarivanje djece uključujući i otuđenje djeteta;
- da kontinuirano radi na ličnom rastu i razvoju, kao i svjesnost o važnosti stalne supervizije i intervizije za kvalitet rada i sprečavanje radnog sagorijevanja;
- da stekne znanja, vještine i lične kvalitete neophodne za daljnji razvoj karijere i interes za cijeloživotno učenje, kao i za sticanje certificiranih zvanja iz oblasti psihoterapijskog savjetovanja za djecu i adolescente;
- da argumentirano zagovara dobrobit svojih klijenata i da kritički analizira rad kolega u slučajevima kada je dobrobit djece u pitanju;
- da uvijek, i prije svega, argumentirano zagovara najbolji interes djeteta i da dijete uvijek bude u centru stručnoga rada.

138

Na temelju članka 5. stavak (5), a u svezi s člankom 16. alineja 1. Zakona o lijekovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 109/12), federalni ministar zdravstva donosi

PRAVILNIK

O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O BLIŽIM KRITERIJIMA ZA IZBOR LIJEKOVA, POSTUPKU I NAČINU IZRADE LISTI LIJEKOVA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE, NAČINU STAVLJANJA I SKIDANJA LIJEKOVA SA LISTI LIJEKOVA, OBVEZAMA MINISTARSTAVA ZDRAVSTVA, ZAVODA ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA, TE PROIZVOĐAČA I PROMETNIKA LIJEKOVA UVRŠTENIH NA LISTE LIJEKOVA, KAO I KORIŠTENJE LIJEKOVA

Članak 1.

- (1) U Pravilniku o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade liste lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa liste lijekova, obvezama ministarstava zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova ("Službene novine Federacije BiH", broj 45/13 - u dalnjem tekstu: Pravilnik), u članku 4. u točki 5) iza riječi: "Pravilnikom o načinu kontrole cijena, načinu oblikovanja cijena lijekova i načinu izvještavanja o cijenama lijekova u BiH" riječi: "(Službeni glasnik BiH", broj 82/11)" brišu se.
- (2) Točka 6. mjenja se i glasi:
"6. Lijek za koji je izdata dozvola za stavljanje u promet u BiH podrazumjeva lijek za koji je izdata dozvola za stavljanje lijeka u promet sukladno odredbama Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 58/08) (u dalnjem tekstu: Državni zakon) i propisima donijetim na temelju tog zakona, od Agencije za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Agencija)."

(3) Točka 13, 14. i 15. brišu se.

- (4) Iza točke 12. dodaje se nova točka 13. koja glasi:
"13. Maksimalna veleprodajna cijena lijeka za BiH je cijena lijeka utvrđena na način i po postupku utvrđenom Državnim pravilnikom o cijenama lijekova".
- (5) Iza točke 13. dodaje se nova točka 14. koja glasi:
"14. Godišnji izračun cijena lijekova su maksimalne veleprodajne cijene lijekova utvrđene od strane Agencije sukladno odredbama Državnog pravilnika o cijenama lijekova;".

Članak 2.

Članak 7. mijenja se i glasi:

"Članak 7.

- (1) Lista lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine sadržava i cijene lijekova koje se izračunavaju sukladno državnim maksimalnim veleprodajnim cijenama lijekova utvrđenim u Godišnjem izračunu lijekova za kalendarsku godinu, objavljenim od strane Agencije u smislu odredbi Državnog Pravilnika o cijenama lijekova, i to na načelu najniže proizvođačke cijene lijeka za isti generički naziv lijeka, oblik, jačinu i originalno pakiranje lijeka, kao i pregovorima s proizvođačima lijekova, odnosno nositeljima dozvola za stavljanje lijeka. Cijene lijekova utvrđene na Listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ne mogu biti više od maksimalnih veleprodajnih cijena lijekova u BiH, te se redovito usuglašavaju sa maksimalnim veleprodajnim cijenama lijekova u BiH, a sukladno članku 6. Zakona o lijekovima, kao i odredbama ovog pravilnika. Cijene lijekova utvrđene Listom lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine obvezujuće su i za pozitivne liste lijekova kantona.
- (2)
- (3)